

MITU KILOMEETRIT KAABLEID

Päikesepargid on muutunud varaste sihtmärgiks

Haapsalu politseijaoskond on päikeseparkidest kaablite lõhkumise või varastamise asjus algatanud kaheksa menetlust, viimase neist sel nädalal.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Esmaspäeval alustas politsei kriminaalmenetlust, sest Kuke külas asuvas Sunly päikesepargis lõhuti 25. veebruaril 5,6 kilomeetrit elektrikaableid.

„Praegu teadaoleva info kohaselt avastas 25. veebruaril Foruse patrull Lääne-Nigula vallas asuva päikesepargi sissepääsu juurest 5620 meetrit alalisvoolukaableid,” ütles Lääne ringkonnaprokurör Marelle Ulla.

Varguse katse

Tegu oli ehitusjärgus päikesepargi osaga, mida ehitaja ei olnud veel Sunlyle üle andnud. Haapsalu politseijuhi Andrei Taratuhini sõnul jäi viimane vargus katse staadiumisse, sest kaablid olid küll maha lõigatud ja eemal lohistatud, kuid jäänud päikesepargi maa-alale.

„Kui võrd päikesepargi paigaldistelt lahtilõigatud kaablid olid ühte kohta kokku lohistatud, annab see alust uskuda, et tegu võis olla varguse katsega,” ütles Ulla.

Ulla sõnul tekitati esialgse info kohaselt kuriteoga kahju ligi 4600 eurot, millele lisandub täiendav kahju seoses paigaldustööde taastamise, tööseisakute ja lisatööde-



Sel suvel valmivast Sunly päikesepargist varastati 5,6 kilomeetrit elektrijuhtmeid.

URMAS LAURI

Kokku on politseil menetluses kaheksa päikeseparkides kaablite lõhkumisega seotud juhtumit.

ga. „Kogukahju on veel selgumisel,” ütles ta.

Sunly hinnangul on tekitatud kahju umbes 8000 eurot. „Praegu jäi õnneks kahju võrdlemisi väikeseks, eriti arvestades projekti mastaapi,” ütles Sunly ehitusjuht Marek Sakk. „Erinevat liiki kahjujuhtumite vastu on objekt

kindlustatud. Vaatamata sellele suhtume vandalismi ja vargusjuhtumitesse äärmiselt tõsiselt.”

Sakk rääkis, et objekt oli valvur, kes reageeris olukorrale ja kutsus kohale politsei. Ehkki päikesepargis on juba kasutusel eri turvameetmed, nende hulgas nii vargusi, varguskatseid kui ka lõhku-

te ehitusjuhi sõnul pidevalt, kas täiendav valvesüsteem on vajalik.

Kokku on politseil menetluses kaheksa päikeseparkides kaablite lõhkumisega seotud juhtumit Läänemaalt. Vanim menetlus kestab mullu juulist saadik. Taratuhini sõnul on nende hulgas ega vargusi, varguskatseid kui ka lõhku-

Lääneranna uus võim pööras koolireformi tagasi

Lääneranna vallavolikogu otsustas neljapäeval, et eelmise võimu suletud ja erakoolina tegutsenud Metskülast saab taas vallakool ning et Koonga kool tegutseb edaspidi iseseisvana, mitte Lääneranna gümnaasiumi õppekohana, ja Virtsu neljaklassilisest saab kuueklassiline õppeasutus.

Nende kolme otsusega on 2023. aastal toonase volikogu tehtud koolireform Lääneranna vallas osaliselt tagasi pööratud. Abivallavanem Henrik Raave viitas istungil riigikohtu otsusele, kus vanemad said õiguse eelmise vallavõimu vastu, kes sulges Metsküla ja kärpis ning ühendas teised koolid.

Metskülast rääkides märkis Raave, et kooli sulgemisel polnud õiguslikku alust. Otsuse poolt muuta Metsküla erakool taas vallakooliks hääletas 12 volinikku, neli (opositsioon) jäi erapooletuks.

Metskülast sai olude sunnil erakool, kui eelmine vallavolikogu oli kooli kinni pannud. Metsküla koolitusluba haridus- ja teadusminister Kristina Kallas ei tühistanud.



Metsküla kool saab vallakooliks.

MALLE-LIISA RAIGLA

Lääneranna vallavolikogu opositsiooni liige Karmen Pikkmeets (Lääneranna valimisliit) küsis, kas on arutatud, et Metsküla võiks tegutseda Lääneranna gümnaasiumi koosseisus, mitte iseseisva õppeasutusena.

„Kindlasti mitte,” vastas Raave ja lisas, et lähtutud on kogukonna tahtest. Metsküla lapsevanemate tahe oli, et kool tegutses eraldi, aga mitte erakoolina, sest eesmärk ei ole kunagi olnud ise kooli pidada. Seda tehti vaid põhjusel, et kohalik omavalitsus oli kooli sulgenud ja muud üle ei jäänud.

Metsküla kuueklassilises koolis käib üle 40 lapse. 2023. aastal pärjati Metsküla aasta kooli tiitliga, samal aastal otsustas toonane vallavolikogu kooli kinni panna.

Koonga kooli ühendas eelmine vallavõim Lääneranna gümnaasiumiga, aga õpetajad ja lapsevanemad ei olnud sellega rahul. 90 protsenti lapsevanemaist ja üheksast õpetajast seitsme soovis iseseisvat kooli. Istungil küsis vallavolikogu liige Janar Sõber (Lääneranna valimisliit), kuidas tagatakse erivajadustega laste toimetulekut, kui Koonga pole enam Lääneranna gümnaasiumi osa.

Raave märkis, et see ei sõltu kuidagi sellest, kas kool on iseseisev või mitte.

Lääneranna vallavolikogu liige Hegert Vesik (valimisliit Terve Vald) ütles, et Koonga kool on iseseisev olnud sada aastat ja Lääneranna gümnaasiumi osa kaks aastat. „Sada aastat on hakkama saanud, küll saab ka edaspidi,” ütles Vesik.

Vallavolikogu liige Andres Vaan (Lääneranna valimisliit) küsis, kas väide, et iseseisev kool on parem kui ühendkool, põhineb analüüsil või lastevanemate soovil. Raave vastas, et kuulatakse lapsevanemaid. „Inimesed soovivad iseseisvat kooli ja seda me toetame,” ütles Raave.

Koonga kooli iseseisvumise poolt hääletas 13 volinikku, kolm jäid erapooletuks.

Virtsu sügisest kuueklassilise kooli jääb Lääneranna gümnaasiumi osaks. Sügisest tegutses vallas kolm kooli: Lääneranna gümnaasium õppekohtadega Lihulas, Kõmsil, Varblas ja Virtsus, Koonga kool ning Metsküla kool.

KAJE ILVES

Bussivedaja leidmiseks tuleb uus katse

Põhja-Eesti ühistranspordikeskus proovib teise katsega leida Läänemaa avalikele liinidele bussivedajat. Hange lõppes viie pakkumisega eelmisel nädalal.

Eelmise aasta detsembris lõppenud esimese hanke kuulus ühistranspordikeskus luhetuks. „2025. aastal läbi viidud riigihange lõpetati põhjusel, et kõigi pakkumuste maksumused ületasid avaliku teenindamise lepingu eeldatavat maksumust,” ütles keskuse sõitjateveo osakonna juhataja Kadri Krooni.

Nüüd on hankes kirjas, et kümneks aastaks sõlmitava lepingu eeldatav maksumus on pisut alla 25 miljoni euro. Esimese katsega sooviti uus vedaja leida viieks aastaks.

Esimesel hankel osalesid Atko Grupile kuuluv ATG Bussipark OÜ, AS Hansabuss ja AS GoBus. Nüüd on lisaks neile oma pakkumise esitanud 2010. aasta suvest Läänemaa avalike liine teenindanud MK Reis

missi. Kas kõigi juhtumite taga on sama inimene või inimeste grupp, Taratuhin öelda ei osanud, sest päikesepargist kaablite varastamise käekiri palju erineb ei saa.

„Kui võrd kõik nimetatud kriminaalasjad on kohtueelse menetluse faasis, ei saa prokuratuur neid menetlusi veel täpsemalt kommenteerida,” ütles Ulla.

Ehituse ajal tuleb ette

Sakk ütles, et Sunly tegutseb neljas riigis ja seesugused vargused on pigem harvad. „Kahjuks tuleb aeg-ajalt taolisi juhtumeid ette, kui objektidel on palju materjale ning tööd alles käimas,” ütles ta.

Taratuhini sõnul kõik juhtumid lootusetud ei ole ja politsei annab endast parima, et süüdlased tuvastada.

Prokuratuur on alustanud viimase juhtumi asjus menetlust varguse katse paragrahvi alusel. Sellise teo eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni kolmeaastane vangistus.

Sunly ehitab Risti külje alla Baltimaade suurimat päikeselektrijaama, mille koguvõimsus on 244 MW. Päikesepargi ehitus algas 2024. aastal ja park peaks valmis olema selle aasta keskpaigaks. „Kahju oli piiratud ning see ei mõjuta projekti ajakava ega päikesepargi valmimist,” ütles Sakk.

OÜ ja Läti bussifirma SIA Nord-Bus. Krooni sõnul on praegu käimas pakkumuste kontroll ja hindamine. „Uus vedaja selgub, kui oleme saanud menetletud kõik riigihangetes ette nähtud etapid, otsuseid ei ole vaidlustatud ning leping saab sõlmitud. Ise planeerime, et see võiks toimuda lähikuude jooksul,” ütles ta.

Hanke järgi hakkaks uus vedaja tööle järgmise aasta aprillist. Praegu kehtiv leping kestab selle aasta lõpuni. „Oleme praeguste vedajatega eelkoostöölaskanud tänaste lepingute pikendamise võimaluse, kui selleks tuleb vajadus,” ütles Krooni.

Praegu kehtiv liiniveoleping kestab 2018. aasta juulist. Tollel jagati hange kolmeks osaks ning avalikel bussiliinidel sõidavad MK Reisi bussid ja GoBus. Kaheksa aasta eest sõlmis ühistranspordikeskus MK Reisiga lepingu 8,7 miljoni euro eest, GoBusiga 3,9 miljoni euro eest.

MALLE-LIISA RAIGLA

● JUHTKIRI

Lihtlabased vargad

Läänemaa piiril olevas päikesepargis lõhkusid pätid üle viie kilomeetri kaableid. Nende mõte – mida nad lõpuni teoks teha ei jõudnud – oli kaablid minema viia ja ilmselt üritada kuskil vanametalli kokkuostupunktis maha müüa. Et Eestis on kaablite vanametalliks vastuvõtu reeglid üsna karmid, pole võimatu, et nende plaan oli seda teha mõnes teises riigis.

Samamoodi, nagu on kasvanud päikeseparkide arv, on viimasel ajal sagenenud sedasorti pätuste hulk. Haapsalu politsei uurib juba kaheksat sellist juhtumit. Paistab, et need kurikaelad, kelle mõistus ei hakka petukõnede tegemise peale, on taas pöördunud vana kaablite krattimise teema juurde. Nagu 1990ndad oleks tagasi.

Küllap vargad saadakse peatselt kätte ja pannakse vastutama. Mis aga hämmastab, on see, et meil leidub neidki, kes peavad päikesepargi rüüstajaid suurteks kanglasteks ja kiidavad neile takka. Lühiajalisel viimasest kaablivargusest Lääne Elu Facebooki küljel postitasid lugejad üle 200 kommentaari, millest mitu ülistas pättide tegusid, arvates neid mingit sorti vastupanuvõitlejateks, kes on valitsuse ja selle energiapoliitika vastu.

Nende paari agara ülistaja kurvastuseks tuleb nentida, et nad pole leidnud endale uusi ebaõigluse vastu võitlevaid Robin Hoode ja Rummu Jürisid. Kaablikratid on kõigest lihtlabased vargad – samasugused kui nood, kes 1980ndatel pätsasid autodelt kojamehi ja 1990ndatel vedasid kanalisatsioonikaevude kaasi kokkuostu. Peab ikka olema äraspidine mõttelaad, et kujutleda sellised inimesed endale iidoleiks. Samuti jääb mõistetamatuks, kuidas kõige kulutõhusama elektrijaama rüüstamine nende takka kiitjate jaoks elektri hinda langetab.

● TEISED LEHED

Haridusametnikud tuleks kooli saata

POSTIMEES. Eesti on digiriik! Meil on TI-hüpe hariduses! Jaanuaris loodi AI-nõukoda! (Algul kuulusid sinna muidugi mõista ainult mehed, hiljem lisati kiiruga naisi ka.) Ristile kerkib Baltimaade suurim andmekeskus! Kõik on kaunis seni, kuni keegi ei küsi, mis see maksab, kes maksab ja kas maksab, kirjutab Sirbis Lea Larin.

Euroopa Komisjoni andmeil moodustavad digitehnoloogiad hinnanguliselt 5–9 protsenti ülemaailmsest elektritarbimisest. Tarbimine suureneb digiteerimise ja uute tehnoloogiate – tehisintellekt, plokiahel, asjade internet jm – tõttu. Cambridge'i teadlaste analüüsi kohaselt võib järgmise 15 aastaga tehnoloogiasektori energiavajadus suureneeda 25 korda, sealjuures toob just tehisintellekti andmekeskuste kontrollimatu kasv elektritarbimise järsu kasvu, mis koormab elektrivõrke ja suurendab süsinikuheidet. Kuid see on pelgalt elektrienergia. Andmekeskused on ka janused, (peamiselt) serverite jahutamiseks kulub väga palju magedat vett. Keskmise suurusega andmekeskus võib kasutada miljoneid liitreid vett päevas, sama palju kui keskmine väikelinn.

Tehnoloogia ei ole veel suurim saastaja, aga ühe kõige kiiremini kasvava heitmeallikana on suurte sammudega sennapole teel. Kahjuks ei ole märgata, et Eestis keegi sellele tähelepanu pööraks – ei andmekeskuste buumi ega TI-hüppe puhul. Kusagilt ei paista ka välja, et AI-nõukoda vaeks tehisintellekti keskkonnajälgel: energia- ja veetarvet või süsinikuheidet. Tehisintellekti palavikku toidab ikka vana hea „tarbida ja kasvada”-mantra, tarbida ja kasvada nagu pärmseen, mis lõpuks omaenda tekitatud jääkainete sisse sureb, kirjutab Larin.

● LAUSELAEN

„Tahame oma noortele parimat. Loodame, et kogukond saab sellest aru.”

Läänemaa ühishümnnaasiumi direktor **Gina Metssalu**, Lääne Elu, 12. märts

NAERUKAJAKAS JA HÄDAVARES

2026



Maksufestival ja diplomaatiasfestival

Mitte väga ammu teatas Reformierakonna esimees ja peaminister Kristen Michal, et maksufestival on läbi, saabunud on maksurahu ja stabiilsus ning iga erakond, kes tahab maksudega midagi korraldada, peab selle oma valimisprogrammi kirjutama ning riigikogu valimistel muutusteks mandaadi saama.

Sel nädalal ütles peaminister juba nii: „Kui maksud langevad või tõusud ära jäävad, siis arvan, et see on väga oodatud festival.”

Ja loomulikult otsustaski valitsus sama kiirelt, kui maailmaturul nafta hinnad tõusid ja langesid, mai alguses toimuma pidanud autokütuse, gaasi ning elektriaktsiisi tõusud ära jätta.

Kas see nüüd on festival või pigem väike *keikka* kuskil külakultuurimajas – aga selgelt ei jäänud peaministri erakond siin valijate mandaati ootama. Valimistega on see asi, et kui oled vähepopulaarne, siis võid mandaadist ilma jääda ja seejärel teevad populaarseid otsuseid juba teised.

Ehk et Reformierakond ei soovindud taas endale võtta range eelarvedistsipliini kaitsja au, vaid otsustas, et miljarditesse ulatuva riigieelarve puudujäägi kõrval on aktsiisitõusude ärajätmisega saamata jäävad 40–50 miljonit tühi. Ühtlasi kinnitas peaministri ja kliimaseaduse partei, et rohepöördejuttu rääkimisest hoolimata käivad diisli ja bensiiniga töötavate autode omanikud valimas, neid on sadu tuhandeid ja nii ka peaks jääma. Samal seisukohal on teatavasti paar korda suurema toetusega Isamaa ja Keskerakond, kes mõni tund enne peaministri ootamatut avaldust Vikerraadio otse-eetris olid aktsiisitõusude ärajätmise eelnõud juba valmis saanud.

Nii ei olegi üldse naljakad kohe ringilema läinud naljad, et maksufestival hakkab Paunvere jõe kombel tagurpidi käima ja jõuludeks on käibemak-



ANVAR SAMOST
kolumnist

su määr senistelt Euroopa rekordeid märkivatelt tasemetelt tagasi 18 protsendi peale toodud. Äkki ongi.

Vähemalt tulumaksuga on esimene samm astutud. Reformierakonna Tallinna piirkonna aseesimees ning erakonna kampaaniameistrina tuntud Henri Arras pakkus pea samaaegselt Michali aktsiisitõusude tühistamise plaaniga välja ettepaneku langetada emade tulumaksu 3,7 protsenti iga lapse kohta. Ehk et kui lapsi pole, siis on tulumaks 22 protsenti, ühe lapsega emal 18,3 protsenti ja kolme lapsega emal 10,9 protsenti. Sellegi kahtlemata populaarse algatusega võib vabalt tekkida kiusatus realiseerida muutus enne, kui valija valimistel mandaadi käest võtab.

Lisaks käib juba positiivse lisaelarve tegemine, hoolimata sellest, et kalendris on vaevu märts, uut rahandusministeeriumi majandusprognoosi pole ilmunud ja – veel kord – riigieelarve planeeritav puudujääk on 4,5 protsenti Eesti sisemajanduse kogutoodangust.

Üldse ei ole naljakas ka jätkuv diplomaatiasfestival, mis läks käima presidendivalimiste ootuses, kuid on nüüd juba sihitud riigikogu valimiste aknasse.

● Üldse ei ole naljakas ka jätkuv diplomaatiasfestival, mis läks käima presidendivalimiste ootuses, kuid on nüüd juba sihitud riigikogu valimiste aknasse.

Kui enne vabariigi aastapäeva sööstsid välisminister ja peaminister väga karmis toonis („Kremlis ukse kraapimine”, „Kiievi äraandmine” jm) president Karise paari arutlevas toonis lauset hukka mõistma, andis see tulemuseks mõistmise, et populaarse presidendilõlles toonis paika panemine toob vähese populaarsusega valitsuserakondade toetuse veelgi allapoole. Peaminister Michal üritab sellest hoolimata edasi, kui on nüüd mitmes avalikus esinemises hoolega joonistanud USA vabariiklikust administratsioonist pilti kui äärmuslastest, koldast naisi ja sõnavabadust ahistavast MAGA-ideoloogiast, „mis tuleb meie eeskätt läbi Isamaa, läbi EKRE, läbi Keskerakonna”.

On rumal ja peaministri positsioonis vastustundetu Eesti julgeolekule kõige tähtsama liitlase suhtes sellist jama sihikindlalt levitada. Isegi kui ette ja taha lisada, et „Eesti julgeolekualased suhted Ameerika Ühendriikidega on head”, pole tegemist muuga kui Eesti liitlasehete kahjustamisega kitsa erakondliku huvi nimel.

Selle kõrval ei vääri välisminister Margus Tsahkna hoogu minek valitsuse pressikonverentsil isegi mainimist. Mis siis, et tema pikast tiraadist võis ühemõtteliselt aru saada, et Maduro ja ajatollade järel ootab kõrvaldamist ka kommunistliku Hiina juht. Märk valimiste lähenedes üha suuremaks paisuvast festivalist see siiski on.

● VASTUSEIS

Naabrid on uue toidupoe vastu

Haapsalu Tamme 23 elanikud on Tamme ja Kastani tänava nurgale planeeritava poe detailplaneeringu vastu, heites ette selle liiga suurt mahtu.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Kastani ja Tamme tänava ristmikul asuvasse männitukka tahab Läänemaa Invest OÜ ehitada ärihoone. Ühe variandina on kaalutud toidupoodi.

Läänemaa Investi taotlusel algataski linnavalitsus mullu kevadel ala detailplaneeringu. Selle järgi on planeeringuala suurus ligikaudu 0,44 ha – suurem osa, 2577 m², on Tamme 23a kinnistu, mille Läänemaa Invest ostis 2024. aastal oksjonilt 200 000 euroga, kuid sellega on liidetud 970 m² Tamme 21a kinnistust.

Jääb vaid mõni puu

Krunti praegu katva männituka kõrval asub aga endine Elioni maja, mille ühes osas on 12 korteriga elamu (Tamme 23) ja teise osa on Sotsiaalhoole ühing ümber ehitatud sotsiaalkorteriteks (Tamme 21a).

Kui linnavalitsus läinud aasta lõpus Tamme 23a detailplaneeringu naabritele tutvumiseks saatis, ei andnud Tamme 23 korteriühistu sellele kooskõlastust. Elanikud põhjendasid oma otsust sellega, et kavandatud mõõduka kaupluse ehitamine männituka asemel hakkaks häirima sealsete elanike igapäevaelu.



Tamme 23a krundil kasvavad praegu männid, aga tulevikus kerkib sinna ärihoone.

KAIRE REILJAN

Lisaks sellele, et olemasolevast männitukast jääb püsti vaid mõni üksik puu, pelgavad Tamme 23 elanikud, et kaubaautode müra ja akende all ööpäev läbi vuhisema hakkavad jahutusseadmed tekitavad mürahäiringuid.

Kõige rohkem teeb elanikele meelehärmi aga see, et kogu nende majaesist saab parkla, mida läbimata koju ei pääse. „Põhimõtteliselt valatakse kogu

see roheala betooni ja kaetakse asfaldiga,” ütles Tamme 23 elanike eestkõneleja Merle Tomson.

Just toidupood on see, mille vastu elanikud kõige rohkem protestivad. „Me ei ole selle vastu, et sinna midagi tuleb. Aga kas see peab olema nii suur ja kas see peab olema just toidupood,” ütles Tomson.

Tomsoni sõnul saavad naabrid aru arendaja soovist ja õigu-

sest ostetud krundi kasutada. „Aga oleks see büroohoone või tööriistakauplus, siis palun väga,” ütles ta.

Toidupoodi ei poolda elanikud eelkõige seepärast, et see on suurema külastatavusega kui näiteks spordiklubi või tööriistakauplus. Teine põhjus, miks toidupoodi ei taheta, on Tamme 21 sotsiaalkorterite elanikud. „Seal on inimesi, kel on juba praegu alkoholi liialdamisega probleeme. Millega ahvatlust veel lähemale tuua ja kättesaadavaks teha,” ütles Tomson. Seda enam, et lähim toidukauplus, Kastani pood, asub 300 meetri kaugusel.

Tamme 23 elanikud kahtlustavad, et arendajal on juba kokkulepe mõne poeketiga. „Miks muidu sinna sellisel hulgal parklakohti vaja on,” ütles Tomson. Et krundile piisaval hulgal parklakohti ei mahu, võetakse servituudiga parklana kasutusele osa Tamme 21 krundist. Läänemaa Investi osanik Siim Saareväli lükkas ümber väite, et planeeritavale krundile tuleb toidupood. „Midagi pole kindlat. Kuidas saaksingi kokkulepet teha,

kui planeeringki pole tehtud?” ütles ta Lääne Elule.

Saareväli lisas, et toidupood on tema enda isiklik nägemus, aga sama hästi võib sinna tulla spordiklubi, söögikoht või hoo- pis teenindusasutus. „Ennustamine täna, kui maailmas iga nädal toimub midagi, on tänamatu töö,” ütles ta.

Naabrite vastuseisu Saareväli mõistab, aga ei pea etteheiteid põhjendatuks. „Vastuväited peavad olema argumenteeritud, aga need ei olnud,” ütles ta ja lisas: „Alati on keegi, kellele ei meeldi.”

Saareväli sõnul vastab planeering normidele, mida üldplaneering sellesse piirkonda ehitada lubab.

Kuldne kesktee

Haapsalu aselinnapea Peep Aedviir tunnistas, et Tamme 23a planeering on praegu linna menetluses olevaist planeeringuist kõige keerulisem just huvide põrkumise tõttu. „Ärihuvide ja elanike huvide vahel on kaalumiskohti palju,” ütles ta.

Aedviiru sõnul on detailplaneering praegu selles järgus, kus määratakse vaid ehitusala ja tulevase hoone võimalik kõrgus. „See paneb paika raamistiku ja reeglid, mille järgi hakata hoonet projekteerima,” selgitas ta.

Üldplaneeringuga detailplaneering aselinnapea sõnul vastuolus ei ole – üldplaneeringu järgi võib sinna sellises mahus hooned ehitada. „Meil ei ole keeldumiseks juriidilist argumenti. Peame osapooli lepitama ja leidma kuldse kesktee. Ei saa ühte teistele eelistada,” ütles Aedviir.

Elanikud kaasati Aedviiru sõnul menetlusse varem kui seadus nõuab. „Kaasasime ümberkaudsed elanikud eskiisi aruteludesse, et saada esmast tagasisidet,” ütles ta. Ametlik vaidlustamise võimalus tekib aselinnapea sõnul siis, kui detailplaneering pannakse avalikult välja. See võiks Aedviiru sõnul juhtuda umbes kuu aja pärast.

● LÜHIDALT

Peatänav läheb suvel remonti

Haapsalu Posti tänav läheb suvel garantii korras remonti – nii, nagu eelmine linnavalitsus ehitajaga kokku leppis.

Aselinnapea Peep Aedviiru sõnul vaadatakse üle mullu suvel tehtud proovilõigud ja kui katsetatud segu on talve ilusasti üle elanud, vahetatakse kogu tee ulatuses suvel vuugivahed välja ja tehakse ülekäigurajad korda.

Töenäoliselt vaadatakse katsetõigud üle mais. Aedviir selgitas, et praegu on vara neid kontrollida, sest maapind on veel külmunud. Millal täpselt segu vahetamiseks läheb, aselinnapea veel öelda ei osanud.

Ametisse asudes lubas praegune linnavalitsus Posti tänav, selle dokumentatsiooni ja lepingud üksipulgi lahti võtta. Aedviiru sõnul on see töö tal kavas. Peamine küsimus on, kas tänavakivid on lahti tulnud teekasutusest või läheb see garantiiremondi alla. „Loodaks korra saada, et parem tulemus oleks,” ütles Aedviir.

Posti tänav avati pidulikult 2022. aasta juulis. See läks maksma 3,65 miljonit eurot.

Malle-Liisa Raigla

Haapsalu otsib uut kursaali rentnikku

Linnavalitsus otsib järgmiseks aastaks Haapsalu kursaali uut restoranipidajat, sest senise ettevõttega lõpeb sügisel leping.

2027.–2031. aastal kursaali rentida soovija peab oma pakumise esitama 11. maiks. Pakumise alghind on 22 000 eurot aastas ning linnavalitsus võib kolmandast aastast alates rendisummat viie protsendi võrra tõsta.

Kursaali rentida soovival ettevõttel peab olema vähemalt kaheaastane restoranikogemus ning veerand kasutatavast toorainest peab olema kohalik. Lisaks peab menüüs olema vähemalt kaks Läänemaa toidupärast inspireeritud rooga.

Samuti peab kursaali programmi 2029. aastal sisaldama Haapsalu 750. aastapäeva teemalisi sündmusi ja menüülahendusi.

Senine rentnik, Tõnis Siigurile kuuluv Olo Restorand OÜ on kursaali pidanud 2022. aasta suvest. Tänavu on ettevõttel viies tegutsemisviis. Praegune rentnik maksab aastas renti 20 500 eurot.

Malle-Liisa Raigla

Haapsalu pikendas linnasauna lepingut

Haapsalu linnavalitsus otsustas kolmapäevasel istungil pikendada tagasiulatavalt linnasauna lepingut poole aasta võrra. Senine leping lõppes eelmise aastaga.

Haapsalu linnavalitsus ja Sotsiaalhoole ühing sõlmisid sauna pidamiseks lepingu 2022. aasta mais. Nüüd pikendab linnavalitsus sama lepingut poole aasta võrra 30. juunini. Selle aja jooksul on plaan leida hankega uus linnasauna pidaja.

Haapsalu linnavalitsus maksab saunapidamise eest mittetulu- lundusühingule 677 eurot kuus ehk poole aasta jooksul veidi üle 4000 euro.

Malle-Liisa Raigla

Lahkus Virtsu vanasõidukite muuseumi pidaja

Virtsus vanasõidukite muuseumi pidanud ettevõtja Valeri Kirss lahkus tema perekonna teatel neljapäeva hommikul pärast pikka võitlust Alzheimeri tõvega.

Missivõistlused tegid Kirsi tuntuks, aga tema teine suur kirk oli vanatehnika. Kirsi vanasõidukite näitus avati kõigepealt 1997. aastal Palmse mõisas, kust see kolis 2006. aastal Virtsu mõisa moonakamajja. Virtsus sulges muuseum ukseid mullu.

Lääne Elu



**VASTUVÕTT
TÄISKASVANUD
ÕPPIJALE
ON AVATUD**



Haapsalu
Kutsehariduskeskus

HAKKA TEGIJAKS!

Kutseõpe **TÄISKASVANUD** õppijale
(töökohapõhine):



TEGEVUSJUHENDAJA, tase 4
Õppeaeg 1a
Vastuvõtt kuni 21.04



LAPSEHOIDJA, tase 5,
õppeaeg 0,5a
Vastuvõtt kuni 23.03

**VASTUVÕTU
INFO:**
**hkhk.edu.ee/
vastuvott**

Noored flöödimängijad võistlesid Haapsalus

Loode-Eesti muusikakoolide flöödiõpilased võistlesid kolmapäeval Haapsalus. Oma vanuserühmas kolmanda koha sai Haapsalu muusikakooli 5. klassi õpilane Gethe Tamm.

Võistlesid muusikakoolide 1.–7. klasside flöödiõpilased, auhinnad jagati seitsmes kategoorias. Tamme kolmas koht oli seda kaalukam, et selles vanuserühmas esimest ja teist kohta välja ei antudki. Tamme kontsertmeister on Dmitri Kurs ja õpetaja Helen Saar.

Konkurss kestis kella kümnest hommikul õhtul kuueni välja. „Žürii kuulas, lapsevanemad kuulasisid, rahvast tuli ja läks,” ütles Haapsalu muusikakooli õppejuht ja flöödiõpetaja Helen Saar Lääne Elule. Loode-Eesti 23 muusikakoolist oli kohal tosin, kokku 37 õpilast, keda kuulas žürii koosseisus flöödimängija ja muusikaõpetaja Peeter Malkov, flöödimängija Karmen Alusoo ja muusikaõpetaja Hardo Killing. Saare sõnul jätkus žüriil Haap-



ERAKOJU

Haapsalu muusikakooli
5. klassi õpilane Gethe Tamm
ja tema õpetaja Helen Saar.

salu muusikakooli kohta vaid kiidusõnu.

Flöödikonkurssi korraldab muusikakoolide liit ja seda peetakse kord ühes, kord teises muusikakoolis. Seekordne konkurss oli kolmas. „Oli 2009. ja 2019. aastal, nüüd siis jälle,” märkis Saar. KAIE ILVES

● LAIALIPILLUTATUD LEND

Kaks vilistlast, kaks saatust

Neljapäeva hommikupoolik oli Läänemaa ühisgümnaasiumis (LÜG) pühendatud esimesel sõjasuvel, 1941. aastal lõpetanud lennule ning eriti kahele vilistlasele, kelle saatust kulges eri teid pidi: läände jõudnud kirjanik Ilmar Jaksile ja itta asumisele saadetud Haapsalu linnapea pojale Hans Alverile.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Juunis 1941 lõpetas selleks ajaks Haapsalu I keskkooliks ümber nimetatud Läänemaa ühisgümnaasiumi erakordselt suur lend – 60 õpilast.

LÜGi ajalooõpetaja Kalle Lõuna sõnul tulenes lõpetajate suur arv sellest, et esimesel okupatsiooniaastal lühendati kooliaja pikkust ja nii lõpetasid kooli korraga 11. ja 12. klass ning lisaks samas majas tegutsenud, kuid likvideeritud Rootsi eragümnaasiumi õpilased.

Aasta kestnud nõukogude okupatsioon oli lühikese ajaga koolielu muutnud – lisandunud olid punased ained, õpetajaid hakati nimetama seltsimeesteks, kadus koolivormi kandmise kohustus, kooli sini-kolla-roheline lipp asendati punalipuga. Esimest korda kooli ajaloos ei tohtinud tähistada kooli aastapäeva ega jõule ning rinda panna enda kavandatud lõpumärki.

Vaid mõni kuu pärast lõpuaktust jõudis Eesti pinnale teine maailmasõda ja ajaloosündmused pillutasid 60 noort inimest mõõda maailma laiali – osa kütidati, osa mobiliseeriti, osa põgenes, osa jäi. „1941. aasta lõpetajate elud ei kulgenud sirgelt, vaid katkesid, murdusid, pöördusid,” ütles Lõuna.

„Kuhu nad kõik on jäänud? Koolivennad-kooliõed, kes pärast kooli lõpetamist juuniõises Paralepa metsas süüdatud lõkkestule ääres pisikesse napsi ja pulbitseva nooruse üleelikkuses kooliraamatuid põletades viie aasta pärast uuesti kohtuda töötasid?” kirjutas üks päevakangelasi, kirjanik Ilmar Jaks 1949. aastal Rootsis



Haapsalu linnavolikogu esimees Lauri Luik andis linna nimel Ilmar Jaksile tutvustava stendi üle Läänemaa ühisgümnaasiumi direktorile Gina Metssalule.

KAIRE REILJAN

ilmunud raamatus „Saaremaalt Leningradi. Tööpataljonlase päevik 1944–1945”.

Stend kirjanikule

Jaksi, kelle nimel püsis Läänemaa odaviskerekord ligi 40 aastat; kelle esimene avaldatud kirjatükk oli Läänemaa lehes „Lääne Sõna” ülevaade kunstnik Ants Laikmaa matustest; kes pidas Rootsis juristiametit ja keda kirjandusteadlane Janika Kronberg nimetas kirjanduse uuendajaks, jääb LÜGi emakeeleklassis nüüd meenu-tama tutvustav stend.

Stendi kinkis koolile linnavalitsus, selle teksti koostas Ülla Paras ja kujundas Markus Sein.

Parase sõnul sai ta mullu septembris telefonikõne Ilmar Jaksilt, kes ütles, et gümnaasiumisse tuleks teha Jaksi kohta stend. „Sellest hetkest alates jagunes mu elu eluks enne seda telefonikõnet ja eluks pärast seda – siis juba koos Ilmar Jaksiga,” ütles Paras.

Järgmised neli kuud veetis Paras Jaksi elulugu uurides ja tema raamatuid lugedes. „Kuna Jaks end lihtsalt kätte ei andnud,

pidin kõik raamatud läbi lugema. See oli väga sisukalt ja suurepäraselt veedetud aeg,” ütles Paras.

Stendile mahtus vaid mürdosa sellest, mis Paras Jaksi elu ja loomingut kohta välja selgitas. Tema uurimistöö, mis stendile ei mahtunud, on nüüd koos Kalle Lõuna kommentaaridega leitud LÜGi kodulehel. Paras on seda meelt, et kindlasti tuleks uuesti välja anda Jaksi esimene raamat, 1949. aastal Rootsis ilmunud „Saaremaalt Leningradi. Tööpataljonlase päevik 1944–1945”. „Aga tema teised raamatud ka,” lisas ta.

Kronbergi sõnul on „Saaremaalt Leningradi” väga huvitav, terava pilgu ja erksa vaimuga kirja pandud teos. Kirjandusteadlane lisas, et kui tavaliselt hakkavad inimesed mälestusi kirja panemas vanemas eas, siis Jaks pani oma loo kirja vahetult pärast Eestist lahkumist.

„Kõige huvitavam episood on, kuidas ta Leningradi sadamas jääkülmas vees ujus Soome laevale ja varjus seal trümmis, kuni laev Nõukogude Liidust välja jõudis,” ütles Kronberg.

Rootsis õppis Jaks juristiksi ja Kronberg nimetas teda Eesti kirjanduses juristiksi number kaks – esimene koht kuulub Anton Hansen Tammsaarele.

Kirjanikuga viimati 2017. aastal kohtunud Kronbergi sõnul ei tundnud Jaks end juristi ametis hästi.

„Juristi ametis on lihtne inimesi petta,” vahendas ta kirjaniku sõnu.

Kuigi ameti tõttu pidi Jaks rootsi keelt valdama, otsustas ta jääda eesti kirjanikuks ja kirjutada eesti keeles. „Teine Läänemaa mees Karl Ristikivi on jaganud kirjanikud tinglikult kaheks – ühed on need, kes teevad kirjandust, teised need, kes kirjandust edasi viivad. Jaks ja Ristikivi olid mõlemad kirjanduse uuendajad,” ütles Kronberg ja soovitas saaliäiel gümnaasistidel Jaksi teoseid lugeda.

Koolivennad

Kui Jaksi saatust viis teda läände, siis tema klassivenna, sõjaeelse Haapsalu linnapea Hans Alveri poja Hans Alver juuniori sõidutasid küüdivagunid mõni päev

pärast kooli kiituskirjaga lõpetamist itta.

Küüditamisrõngis hakkas Alver juunior pidama päevikut, tehes seda 1949. aastani välja. Päevikut ta oma lastele ei rääkinud ja selle leidis alles pärast isa surma 2007. aastal tema arhiivi läbi vaadates poeg Jaan Alver.

Eelmisel aastal ilmus päevik koos kommentaaridega Eesti Mälu Instituudi välja antuna raamatuna ja on nüüd kõigile huvilistele kättesaadav. Muu hulgas valiti Asko Künnapu kujundatud „Elame veel! Hans Alver juuniori päevik Siberi küüditamisajast 1941–1949” 25 mullu ilmunud kauneima raamatu hulka.

● Kuigi ameti tõttu pidi Jaks rootsi keelt valdama, otsustas ta jääda eesti kirjanikuks ja kirjutada eesti keeles.

Päeviku leidmise ja raamatuks saamise vahele jäi üle kümne aasta. „Sellel teel raamatuni oli igasuguseid tõkkeid ees,” sõnas Jaan Alver ja rääkis, kuidas ta päevikuga esimest korda okupatsioonide ajalugu käsitlevast muuseumist tagasi saadeti.

Neljapäeval kõneleski Jaan Alver gümnaasistidele oma isast ja tema elust väljasaadetuna. „Elu ei olnud kerge,” ütles Jaan Alver ja näitas päevikulehekülge, kus ta isa oli rõõmus, et sai kinkida õele 13. sünnipäevaks kotleti. Hans Alver senior lasti 1942. aastal vangilaagris maha ning võõrasse mulda jäi ka tema abikaasa Auguste. Hans Alver juunior naasis koos abikaasa ja kahe võõrsil sündinud lapsega Eestis-se 1957. aastal.

ESPAK

H A A P S A L U

Tallinna mnt 70, Uuemõisa,
Haapsalu, Lääne maakond

MÜÜJA-KONSULTANT

TÖÖ KIRJELDUS

- Kaupade müük, vastuvõtt ja väljapanek
- Lao ja müügisaali korrashoid
- Klientide sõbralik teenindamine, abistamine ja nõustamine

OOTUSED KANDIDAADILE

- Eesti keele oskus
- Kiire kohanemis- ja õppimisvõime
- Valmisolek meeskonnatöös
- Kliendile orienteeritud, positiivne ja vastutulelik suhtumine

KASUKS TULEB

- Varasem töökogemus sarnasel ametikohal
- Vene keele oskus

TULE MEILE TÖÖLE!

LAOTÖÖTAJA-TÖSTUKIJUHT

TÖÖ KIRJELDUS

- Kauba vastuvõtt, -väljastamine, -komplekteerimine
- Asjatundlik ja sõbralik klientide teenindamine
- Lao ja müügiplatsi korrashoid
- Töstuki juhtimine

OOTUSED KANDIDAADILE

- Eesti keele oskus
- Soov õppida ja omandada uusi teadmisi
- Valmisolek meeskonnatöös
- Valmisolek füüsiliseks tööks

KASUKS TULEB

- Varasem töökogemus sarnasel ametikohal
- Töstukijuhi lubade olemasolu
- Vene keele oskus

ETTEVÕTE PAKUB

- Sõbralikku ja toetavat meeskonda
- Tööriideid ja muid töövahendeid
- Täistööajaga tööd graafiku alusel
- Stabiilset sissetulekut

Tartu Kontsertkorraldus esitleb:

KOLM MEEST, NAINE JA

EUROVISION



MÄRT AVANDI JOHAN RANDVERE NELE-LIIS VAIKSOO LAURI LIIV

P 29.03 kl 19.00

Haapsalu Kaluri klubihoone

pileti keskus pileti levi PILETIMARKIN

www.kontsertkorraldus.ee | info 5059625

Kandideerimiseks saada oma CV ja soovivaldus!

Tel: +372 5750 1850

haapsalu@espak.ee



Noorema vanuserühma lapsed mahtusid vaevu pildile.

JUHAN HEPNER

● LUGESID LUULETUSI

Etluskonkurss tõi raamatukogu lapsi pilgeni täis

Haapsalu lasteraamatukogus polnud kolmapäeva keskpäeval kohta istuda ega astuda, sest Ernst Enno nimelise etluskonkursi auhinda püüdis poolsada 1.–3. klassi last.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Haapsalu lasteraamatukoguhoidja ja konkursi žürii liikme Krista Kumbergi sõnul on aastakümneid peetud konkursil rahvast rohkemgi olnud. Kõige pisemaid oli küll tõesti palju, aga vanemaid juba vähem. „Seekord sajast seltskonda ei olnud,” märkis Kumberg.

Sellest hoolimata kestis žürii tööpäev hommikust õhtuni. Võistu luges luuletusi ja proosapalu üle 60 õpilase. Esimesena said auhinnad kätte kõige tillemad ja saalis istumis-astumisruumi tõesti ei olnud.

Kuigi 7.–9. klassist osales vaid kolm etlejat ning teist ja kolmandat kohta välja ei antud, sai võitja Maria Kännu Noarootsi koolist esikoha mitte osalejate nappuse, vaid esituse eest. „Ta loebki lihtsalt nii hästi,” märkis Kumberg.

„Nii nunnud, et sure või ära,” ütles Kumberg poolesaja 1.–3. klassi osaleja kohta. Žürii jagaski neile helde käega eriauhindu.

Rändasid keeles ja ajas

Etluskonkursi seekordne teema „Ajarännul keelega” tekitas esialgu ehk segadust, aga osutus lihtsamaks, kui võinuks arvata. „Võta ükskõik mis luuletus ja rändadki

Konkursi võitjad

1.–3. klass (46 osavõtjat)

- Emma Sofia Eller (Haapsalu linna algkooli (HLA) 3. klass) 1. koht.
 - Looora Vidrik (Ridala põhikooli 3. klass) 2. koht.
 - Kaisi Tina (HLA 2. klass) ja Kathleen Ida Black (HLA 1. klass) 3. koht.
- Eriauhind:** Gregor Nekraš (Uuemõisa algkooli 1. klass), Lisette Põllula (Uuemõisa 1. klass), Enna Haapsal ja Jordan Veide (Haapsalu põhikooli (HPK) 2. klass), Theron Käsper (HLA 2. klass), Hugo Loorits, Karoliina Heleone Olev ja Keily Kõrgmaa (HLA 3. klass) ning Iti Järve (Oru kooli 2. klass).

4.–6. klass (8 osavõtjat)

- Reio Niilo (Ridala 6. klass) 1. koht.
 - Emma Calero (HPK 6. klass) 2. koht.
 - Helena Nukki (Ridala 6. klass) 3. koht.
- Eriauhind:** Sander Erik (Ridala 6. klass).

7.–9. klass (3 osavõtjat)

- Maria Kännu (Noarootsi kooli 9. klass) 1. koht.
- Eriauhind:** Alexandra Lilleväli (Risti kooli 8. klass).

10.–12. klass (7 osavõtjat)

- Diana Vahtra (Läänemaa ühisgümnaasiumi (LÜG) 12. klass) 1. koht.
 - Mirabelja Kuurmann (Kullamaa keskkooli 12. klass) ja Marliin Tadr (Noarootsi gümnaasiumi 12. klass) 2.–3. koht.
- Eriauhind:** Morten Pirk (LÜG 12. klass).

keeles ja ajas,” ütles Kumberg. Tee- ma tõukus eesti raamatu aastast, keeleuuendaja Johannes Aaviku 145. ja Ferdinand Johann Wiedemanni 220. sünniaastapäevast. Lisaks ilmus mullu uus õigekeelsussõnaraamat.

Kumbergi sõnul oli luuletuste ja proosapalade valik nutikas: lapsed said väga hästi hakkama, valides tekste Juhan Liivilt ja Ilmi

Kollalt Kairi Loogini välja. „Need, kes valisid Ernst Enno sõnamängulised ja laulelduse laadis luuletused, lugesid neid täpselt nii, nagu vaja,” ütles Kumberg. Esitatu seas oli palasid hiitu ja võru murdes.

Vanemad õpilased kasutasid oskuslikult ära ruumi võimalused. Gümnasistide seas eriauhinna saanud Morten Pirk (Läänemaa ühisgümnaasium) osu-

tas laual lebavale Õsile, kui esitas August Sanga luuletust Otto Wilhelm Masingust, mehest, kes andis eesti keelele õ-tähe, ning imiteeris oskuslikult saksa pastori kõneviisi.

Silmad veekalkvel

„Gümnasistide puhul hindasime sedagi, kui hästi lülitus esineja ühelt meeleolult teisele,” ütles Kumberg. Kui esikoha võitnud Diana Vahtra (Läänemaa ühisgümnaasium) esitas Ilmi Kolla luuletust „Nukrad hetked”, olid kuulajail silmad veekalkvel. „Gümnasiste vaatasin, suu lahti. Sellised tekstimassiivid ja peas,” ütles Kumberg.

Ridala kooli 6. klassi õpilasele Reio Niilole tõi esikoha rahvajutt pillimehest ja hundist. „See oli tõesti nauditav esitus. Esimene koht oli kindel enne, kui žürii nõupidamisruumi sisenes. Ridala kooli tahaks üldse kiita,” ütles Kumberg.

Enno etluskonkursi on lasteraamatukogus korraldatud aastakümneid. „Kõik küsivad, mitmes konkurss oli, aga seda ei oska ma teps mitte öelda,” sõnas Kumberg.

Etalejaid hindas žürii koosseisus Kumberg, muusik Antti Kammiste ja muuseumitöötaja Laura Eichhorst.



Minu väike Gruusia suvi

21. osa

TETJANA HIMITŠ

Õnn peitub pisiasjades

Hommikul Kutaisis ärgates kuulsin võõrast kõnet. Väljas akna taga rääkis keegi. „Kuula, kas see on saksa keel?” – „Ei – šveitsi inglise või mõni muu keel,” ütles mitte veel ärganud Miša. „Kuulata ometi, kindlasti on saksa keel!” Miša silmad läksid üllatusest suureks. „See pole lihtsalt saksa keel, see on austria dialekt! Kas sa tead, kui raske on reisil sakslasi kohata, austerlastest rääkimata!”

Ta peaaegu lausa jooksis toast välja, küsides üle öla, kas mul on midagi vaja. Vastasin, et vett. Tagasi jõudis Miša alles poole tunni pärast. „Kujutad ette, see on pere väikese lapsega. Ema Alexandra, isa Christoph ja poeg James. Nad saabusid ka just hostelisse. Muide, kas sul on midagi vaja?” – „Jah, vett.”

Enne nendega tutvuma minemist otsustasin ära õppida tervitusfraasi: „*Es freut mich, Ihr kennenzulernen!*” („Meeldiv teiega tutvuda!”) Harjutasin seda kaua. Kui välja jõudsin, istus seal ainult Alexandra. Ütlesin midagi arusaamatut, tema vastas mulle inglise keeles (ilmselt jõudis Miša hoiatada, et ma saksa keelt ei mõista). Naeratasime teineteisele ja jätsime hüvasti. Nad kavatsesid minna ümbrust vaatama, meil oli kiire pagariärisse.

„Muide, ütlesin neile, et sa oled mu tüdruksõber!” Kõndisime käsikäes ja krabistasime kõvasti. Jalgade alla jäid praksumad oksad ja suured kuivade lehtede hunnikud. „Ütle mulle veel mõni kasulik lause saksa keeles.” Pomisesin nina alla endalegi arusaamatuid lauseid. Miška heldis.

„Gamarjoba!” („Tere!” gruusia keeles) Astusime algul silmapaistmatusse väikesesse poodi. Seal oli jahe ja hele. Päikesevalgus voolas ruumi läbi akna ja pärani lahti uste. Valik näis küll väike, kuid mu silmad löid särema samamoodi nagu Miša omad hommikul. Laual kalkulaatori kõrval lebasid värske maitserohelise kimbud: koriander, till, basiilik, münt. Lahke müüja selja taga puidust riulitel ootasid rahulikult oma ostjat kohevad kuldseid leivapätsid ning nende kõrval pikad *shotis puri*-d (õhukesed mõõgakujujalsed leivad, mida küpsetatakse savihjudes). Vasakul peitusid tagasihoidlikku, kuid kordumatut aroomi levitades vürtsid. Kollased, punased, pruunid. Palusin kohe endale peotäie kaaluda. Seganud teelusikaga minu vürtsisegu, pakkis müüja selle ajalehest tehtud torbikusse – nagu lapseõlves.

Puidust vaatide peal lebas poorne Imereti juustupea. See on noor soolveejuust – ideaalne alus hatsapurile. Meile lõigati seda veidi, nii umbes 400 grammi. Kodus segasime juustu tomatite ja küüslauguga. Tulemus oli täidlane ja mahlakas. Soola me ei lisanud. Kõigi Gruusia juustude eripära on see, et nad on niigi väga soolased. Poe külmikus seisis pooleliitrised purgid *matsoni*-ga. Ja meie kõrval lebasid kõõgiljad. Tõstsin suure koti neid täis ja sain alles siis pidama. Miša vaatas mind murelikult: „Oled kindel, et jõuame selle kõik enne lahkumist ära süüa?” Aga see tegi mulle kõige vähem muret – olin hoos. Mul oli tahtmine süüa teha ja süüa.

See ongi rõõm. Olla kümnete tuhandete kilomeetrite kaugusel kodust ja siiski tunda end omana. Õnn on märgata elu kõigis selle ilmingutes. Hääbuvas sügises looduses, sõbralikus võõras, meeldivates üllatustes, maitsvas hommikusöögis...

Hommikusöögiks söime juustu ja munaga hatsapurit ning jõime Gruusia teed. Ilm oli pilvine ja varsti hakkas sadama, vihm trummeldas ühtejärke aknalauale. Pestud riided, mis õue kuivama olid pandud, said iga piisaga märjemaks. Kassid pugesis diivanile. Lõunal magasime nagu nemadki – magusalt ja kerratõmbunult. Alles õhtul läksime verandale. Seal ootas meid Christoph. Ta rääkis, kuidas nende päev möödus, ja edasistest plaanidest. Siis läks ta poodi ja tuli tagasi õllega meie kõigi jaoks. Juttu käis õllest, selle eri sortidest Austria piirkondades. Loomulikult rääkisime ka veinist ja siidrist. Klassika.

„Kuule, kutsume nad õhtusöögile?” – „Kutsume.” – „Aga mida pakume? Võibolla borši?” – „Teeme parem kartulipannkooke. Ja ostame poest seda maitsvat kala.” Kala müüdi pakendis. Meil polnud muud võimalust kui osta kõigi oma arvukate varude juurde veel kilo soolatud gorbuašat.

Miška tahtis kapsast hautada. Ilma minu abita. Arvan, et isegi solvasin teda, kui küsisin, kas tal on abi vaja – nagu oleksin kahelnud tema Austria kokandusoskustes. Tegelikult märkas tema „austerlust” kogu aeg. Kuidas ta uhkusega, käsi puusas, hambaid peseb, või kui pedantselt ta korda loob, pühkides lauda mitte ühe korra, vaid mitu korda. Kuidas ta märkab plekki minu riietel, kui suudleme. Või millise armastusega ta supermarketis õlut valib – justkui sõltuks sellest elu kogu planeedil.

Lõpuks valmistasime õhtusöögi kolmekesi koos Alexandraga. Tõime välja varem ostetud koduveini, lõikasime kõõgilju, kartulipannkookide juurde käis helde ports *matsoni*-t tavalise poehapukoore asemel. Ja magustoiduks värvilised klaasikesed kodust tarretist. Nii veetsimegi suure (peaaegu Austria) perena ühe vih-mase oktoobripäeva Kutaisis.

TÕLKINUD ANDRA KIRNA

KEELETARK

Sõnakimp emakeelepäevaks

Kuidas tähistada emakeelepäeva? Logofiilidele kuluks märjaks ära üks sõnakimp. Johannes Aavik kinkiski Marie Underile 1944. aastal üle 80 uudissõna. Need olid käsitsi kirjutatud ja mahutatud seitsmele lehele. Pealkirjaks oli „Kimp uusi sõnu Marie Underile”.

Kõik kimbuks seatud sõnad ei olnud uudissõnad, sest paljud

neist oli Aavik juba varem välminud, näiteks „naum” (puuvili). Kuid oli ka uuemaid sõnu, näiteks „numelema” (kõhklema). Keeleteadlane Paul Saagpak, kes on palju Aaviku loodud sõnu kasutanud, on kirjutanud, et „ta numeles, kas see ettepanek vastu võtta”.

Kimbus oli veel „juuvima” (heaks kiitma). Soome keeletead-

lane Hannu Remes on märkinud, et „juuvima” on tõeline haruldus, sest sõnaraamatutes ei ole ühtki teist „juuv”-alguselist sõna.

Johannes Aavik ise selgitas: „Seda uut sõna vastu võttes saab ühe sõnaga ära ütelda, kus muidu kaht pidi tarvitama. Keel muutub lühemaks, tihedamaks ja peenejoonelisemaks.” Aavik tuletas ka nimisõna „juuving” (see ei saa-

nud ta juuvingu osaliseks), liit-sõnades kasutas ta „juuve”, näiteks „juuvehüüded” (heakskiiduhüüded).

Tõsi, hilisemas loomingu ei kasutanud Under uudissõnu nii varmalt kui oma luuletajate alguses.

Samas on sõnakimp ilus kink, eriti emakeelepäevaks.

MONIKA UNDO

● EESTI RAAMATU AASTA

Suur küsitlus: läänlased räägivad, millised lugejad nad on

Täna, emakeelepäeval, saab ühele poole eesti raamatu aasta. Lääne Elu küsis kaheksa läänlase käest, mida nad viimati lugesid, millise mulje loetu jättis ja kuidas nad end lugejana iseloomustaksid.

TEKST: JUHAN HEPNER FOTOD: JUHAN HEPNER, MALLE-LIISA RAIGLA, ERAKOGU

Eesti Raamatu Aasta 2025

Jaanus Kõuts

Haapsalu lasteraamatukogu juhataja

Loen Lauri Sommeri „Sugupuud”. See raamat on nii läbi tunnetatud, et ma ei taha seda kiiresti lugeda. Loen jupijaaval rahulikult ja naudin. Sommer kirjutab neist, kes teda on mõjutanud, kellega ta on koos kasvanud, kes on mingis mõttes tema õpetajad või eelkäijad. Loodan, et seda raamatut jätkub veel kauaks. Kolmveerand sellest, mida üleüldse loen, on ilukirjandus. Loen samas nüüd ka „Paavstide kroonikat”.

Lugemine on igapäevane tegevus. Kui arvatakse, et raamatukogutöötaja saab hästi palju lugeda, siis kahjuks töö ajal ei jõua seda peaaegu üldse teha. Praegu on üks hästi põnev noorteraamat pooleli. Selle on kirjutanud Hugo Vaher, nimi on „Nutivaba” ja see räägib sellest, kuidas kolm väga kummalist sõpra lähevad ühte suhet päästma.

Varase tõusmise ja lugemisega luksuslikke hommikuid tegelikult on olnud, aga see peab olema väga eriline raamat, mida jõuab enne tööd lugeda. Hommikune lugemine muudab samas päeva rütmi ja tegelikult võiks selle ikkagi kavva võtta. Muidu loen õhtuti ja vabadel päevadel ka – kui just kusa-gil lennus ei ole –, siis saab rahulikult nautida.



Hõije Rahu

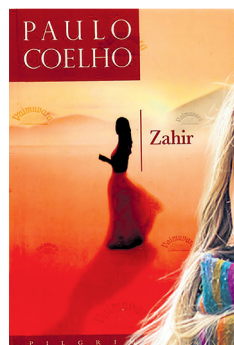
fotokunstnik

Viimati lugesin Paulo Coelho „Zahiri”. Meeldis väga. See, et seal oli parajalt tempot, sügavust, kergust ja see hoidis kogu aeg konksu otsas. Ma ei otsinud armastuslugu, vaid mulle just meeldis see filosoofiline pool selle raamatu juures, selline sisemine otsing ja vaimsed mõtted. Raamat peab olema põnev, et ma ei tahaks seda käest panna. Tavaliselt solvun selliste raamatute peale, mis raiskavad mu aega.

Loen periooditi, kui tuleb suurem tuhin peale. Praegu loen nii, nagu kahe väikese lapse, töö, elu ja olme kõrvalt on võimalik. Eelmise aasta lõpus andsin endale lubaduse, et loen sel aastal iga kuu ühe ilukirjandusteose, sest taipasin, et olen liiga palju aastaid kulutanud oma aega lugemaks populaarteadust või eneseabiraamatuid või siis autobiograafiaid. Luulet loen alati.

Mulle meeldib ja pean lugu, et raamatuid ja lugemist väärtustatakse ja tõstetakse esile. Minu puhul on lugemine tunnetuslik ja vastavalt võimalusele. Ei ütleks, et oleksin lubanud eesti raamatu aasta puhul rohkem lugeda. Minul tekkis hoopis nüüd sellel aastal mõte rohkem ilukirjandust lugeda. Lugemine on tänapäeva ühiskonnas tähtsal kohal mitte ainult silmaringi ja sõnavara mõttes, vaid selleski mõttes, kui palju on meie elu ekraanidesse läinud.

See on ka üks põhjus, miks ma endale selle lubaduse andsin. Elu ekraanide vahel teeb ajutöö eklektiliseks ja hästi primitiivseks – nii, et mitte millessegi ei suuda sügavalt süveneda ja kõik peab käima kolme sekundiga. Raamat on miski, mis toob meid inimestena tagasi kohale ja maandab. See on nagu ravim tänapäeva virtuaalse maailma üleüldlusele.



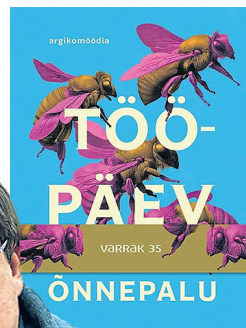
Andrus Karnau

ajakirjanik

Loen praegu Tõnu Õnnepalu „Tööpäeva”. Ei ole veel väga kaugele jõudnud, aga siiani on jätnud väga hea mulje. Raamat, mida tasuks kõigil lugeda. Õnnepalu kirjutab hea stiiliga ja räägib lihtsatest asjadest, mis minu arvates lähevad igale inimesele korda. Nagu pealkiri ütleb, räägib „Tööpäev” sellest, kuidas inimesed käivad palgatööl, kuidas nad seda näevad, seda mõistavad. Loomulikult võib maailma näha teistmoodi kui Õnnepalu, aga tema viis on minu meelest üpris originaalne.

Tänapäeval satuvad raamatud ette ikkagi tänu sotsiaalmeediale. Kui keegi kirjutab raamatust, siis tekib huvi. Olen tegelikult selline lugeja, kes loeb mitut raamatut korraga. Loen praegu ka John le Carré „Õist administraatorit” ja Bertolt Brechti „Vaseostu”.

Loen tegelikult tekste kogu aeg. Enamasti loen arvutist näidendeid, mida laen alla kusagilt andmebaasidest. Olen küll kuulnud, et on eesti raamatu aasta, aga minu lugemisharjumust see kuidagi mõjutanud ei ole.



Marko Valker

Nõva looduskooli tegevjuht

Mul on komme, et loen häid raamatuid mingi aja tagant üle. Mul ongi pooleli üks raamat, mida olen korra varem lugenud. See on Rein Kuresoo „Seal, kus talvituvad suitsupääsukesed”, mis on väga huvitav. Eesti autorilt selline Aafrika reiside raamat – mitte reisikiri, vaid pigem mitme reisi põhjal kokku pandud muljed kolmest Aafrika riigist. Bioloogina on seda väga huvitav lugeda.

Raamatusse on valitud Aafrika looduse tõelised pärlid, sellised paigad, mida olen loodusfilmides näinud, aga lugeda selle kohta inimese muljeid, kes on kohapeal olnud, annab nendest paikadest palju parema ettekujutuse. Filmides on kõik väga lühikesse aega kokku pressitud. Raamatust saab muljeid rahulikult oma tempos vastu võtta.

Lugejana proovin leida aega, kus saan natukene pikemalt süveneda. Tavaliselt on see aasta pimedamal ajal, sügisest varakevadeni, mil on mul põhiline lugemise aeg. Olen pärastlõunane või õhtune lugeja, kui päevatoimetused on tehtud. Ilukirjandust lugesin kõige rohkem gümnaasiumi ajal. Täiskasvanueas olen lugenud erialast kirjandust niikuinii, aga ka muude valdkondade populaarteaduslikke ja inimeste elulooraamatuid. Lugemise mõttes oli eesti raamatu aasta tavaline aasta. Ei lugenud rohkem ega vähem kui tavaliselt.



Monika Undo

eesti keele õpetaja

Mul on pidevalt käsil erinevad keeleraamatud. Sõnaraamatuid on mul öökapil hunnikute viisi. See tuleb ikka puhtast huvist. Mulle meeldivad sõnad ja otsin neid palju. Loomulikult on tööga seotud temaatika ka, et peab ennast pidevalt kõigega kursis hoidma. Ilukirjandusest oli viimati väike lühijutt seoses neljapäeval Läänemaa ühisgümnaasiumis toimunud üritusega, Ilmar Jaksi „Kartul ja roos”. Tuli aidata õpilasi selle dialoogi lugemiseks ette valmistada.

Olen hommikuinimene, nii et kella viiest kuueni on mul hommikuti aega, siis loen sõnaraamatuid. Muidu loen õhtusel ajal, kui on muude asjade kõrvalt võimalik lugeda.

Eesti raamatu aasta minu lugemise mahu ei muutnud, aga olen kindel, et see aitas neid, kes võibolla ei ole raamatutega nii sinasõbrad, tõi temaatikat ja lugemist lähemale. Toimus ju hästi palju põnevat üritusi. Kasvõi see, kui kevadel oli muuseumis näitus, kuhu õpilased tõid oma raamatuid ja käisid oma vanavanemate käest uurimas, milline on neil kodus kõige vanem raamat. Muud põnevad üritused ka, näiteks Johannes Aaviku 145. sünniaastapäev.



Laura Eichhorst

Iloni Imedemaa tegevusjuht

Loen praegu Thomas Schlesseri raamatut „Mona silmad”, mis analüüsib maailma erinevaid kunstiteoseid. Seda on väga huvitav lugeda, eriti muuseumitöötajale. Mu ema soovitas seda teost. Otsisin seda väga pikalt ja tahtsin osta, aga siis võtsin ikkagi raamatukogust. Väga huvitav romaan kümneaastasest tüdrukust Monast, kes kaotab silmanägemise ja saab selle tagasi. Tema vanaisa otsustab siis, et enne, kui ta lapselaps päriselt nägemise kaotab, tahab ta näidata talle kõiki maailma kuulsamaid teoseid. See lugu on väga mõnusalt lahti rullunud, on mul praegu pooleli.

Olen õhtune lugeja. Mul peab olema kõrval tee ja väike snäkk ja siis ma loen. Loen rohkem ilukirjandust ja tööst tulenevalt meeldib mulle väga ka lastekirjandus. Eesti raamatu aastal olid raamatud minu jaoks võibolla rohkem pildis, aga otseselt minu lugemist see ei mõjutanud.

**Andres Õige**

Haapsalu volikogu aseesimees

Loen Jaan Aru „Aju vabadust”. See on pooleli. Reeglina ei loe ma väga palju ilukirjanduslikke teoseid, pigem otsin selliseid, millel on ka teaduslik külg olemas. Jaan Aru kirjutab inimajust ja aju arengust ja kõigest sellisest. Mu naine ütles, et see on väga hea raamat ja et ma ka loeks. Minu valik on pigem sellised raamatud, kus on mõte enda harimise vaates.

Töötan palju dokumentidega ja kui olen päev läbi mõne materjaliga tööd teinud, siis tihti õhtuti ei taha väga enam raamatut kätte võtta. Kui on puhkuseperiood või tööalaselt natuke lihtsam aeg, võtan aga õhtul raamatu kätte ja televiisori vaatamise asemel loen.

Eesti raamatu aasta jäi minu jaoks pigem taustale. Tänu ajakirjandusele olin sellest teadlik ja perekonnas on ka eesti keele õpetaja – nii et tänu tallegi olin teadlik. See aga ei mõjutanud, sest üritan lugeda iseenda jaoks ja otsida huvitavaid raamatuid.

**Triin Raave**

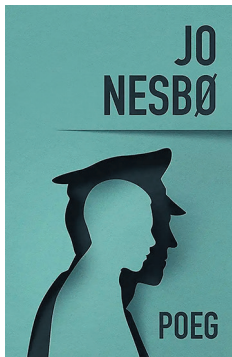
kultuuritöö spetsialist

Tulin nädala alguses puhkusele ja enne puhkusele minekut käisin Vatlamoisas, sattusin seal raamatukokku ja palusin soovitada mõnda head uut Põhjamaade kriminaalromaan. Puhkuse ajal loen selliseid raamatuid, sest see aitab väga hästi tavapärasest välja tulla ja panna oma aju proovile. Lugesin Jo Nesbø „Poega”. Väga meeldis, mulle üldse tema teosed meeldivad, sest need on hea keelekasutusega, tõsiselt põnevad ja mitmekordsete ootamatute pööretega. Ma alati mängin sellist mängu, et iga paari peatüki tagant mõtlen ja katsun lahendust ise arvata, kuigi üldiselt arvan ikkagi valesti.

Mul on selline mure, et kui hea raamatu kätte saan, ei suuda ma seda käest panna ja loen ühe päevaga läbi. Seega ei saa ma nende lugemist lõunapausi ajal endale pigem lubada, sest siis on mul väga raske taas keskenduda. Mulle meeldib une alla lugeda, aga siis ma võtan ette pigem sellised asjad, mis ei nõua terve raamatu läbilugemist.

Vaatasin hommikul oma öökapile ja seal on praegu Maria Palusalu „Naadimetsast paradiisiks”, mis on algaja hobiaedniku käsiraamat. Siis on mul seal veel Hanila ja Karuse piirkonna ajaloost rääkivad raamatud, mille kinkis Hanila muuseumi eestvedaja Lai- ne Vesker. Neid on väga hea lugeda ühe peatüki kaupa. Loed, mõtled ja jääd magama. Ei ole nii tähtis kohe teist peatüki lugeda, sest need on erinevatest asjadest kokku pandud.

Eesti raamatu aastal ma rohkem või vähem lugema ei hakanud. Peamine kriteerium on aeg, kuigi mulle tohutult meeldib lugeda. Küll aga kerkis selle aasta valguses mitmeid toreid raamatuid esile, mille pealkirja endale meelde jätisin ja mida keegi soovitas. Sain ideid, mida tahaks lugeda.

AIDI VALLIK
hobiaednik

61. osa

Muhedad mägimännid

Tavaline täiskasvanud inimene tunneb ilma erilise ettevalmistuseta peale hariliku männi ära ka mägimänni (*Pinus mugo*). Looduslikult on mägimänd pärit Kesk- ja Lõuna-Euroopa maastikest, kus piirkonnast olenevalt kasvab ta vabas looduses siiaaani. Üldine kehaehitus on mägimännil harilikust männist erinev: tema võraoksad hakkavad harunema väga maapinna lähedalt, nii et ta kasvabki justkui mitmetüvelise põõsasuuna: nooremas eas mõnusa tiheda mütakana, vanast peast aga moodustavad tema kiilanevad väänlevad tüved justkui omalaadse aiaskulptuuri. Selleni kulub aastakümneid. Mägimänd ei ole aga eriti pikaeline puu. Tema oodatav eluiga on umbes 50–60 aastat ning nii vanana on ta muidugi juba üpris rääbakaks muutunud ja tavaliselt võetakse vanad mägimännid koduaias või haljasaladel enne maha, kui need oma loomulikkude surma surevad.

Kaunis vormis püsivad mägimännid aga kahtlemata umbes 30 aastat ja seetõttu tasub neid kindlasti istutada. Pealegi on nad hästi vähenõudlikud ja paljutaluvad okaspuud, mis on ilusad rohelised nii suvel kui ka talvel. Tänapäevased mägimännisordid võivad samuti olla kollase okkarüüga ning sordi-mägimändide kõrgus täisealisena võib olla nii 20 cm kui ka kümme meetrit. Need viimased leiavad kasutust muidugi ainult tööstuslikul eesmärgil või siis Kesk-Euroopa suurtes looduslikku stiili parkides. Ma isiklikult ei ole Eestis neid ülikõrgeid mägimännisorte kunagi isegi müügil näinud ega igatse ka. No mida sellise elevandiga teha, isegi kui maad on hektarite kaupa käes. Seevastu mägimändide miniatuursed sordid on väga tänuväärne igihaljas lisand näiteks kiviktaimlase või turbapeenra päikeselisse serva heitlehiste rodode ette (sest igihaljaid rodosid ju lageda päikese käes ei pea). Tavapärase kasvuga mägimänd aga (täiskasvanuna 2–3 m kõrgel) võib ära varjata aia kompostimisala, prügikasti või puuriidat. Samuti olen lugenud soovitusi väga liivasel pinnasel täispäikeselisse kuiva kohta just mägimännist poolvabakujulisi hekke rajada. Nad ju harunevad hästi juba maapinnalt alates, saavad murelt hakkama nii põua kui ka ükskõik millise pakasega ning taluvad täitsa normaalselt iga-aastast kujundusloikust, minnes sellest ainult tihedamaks.

Kui kasvatada mägimändi tavalises aiamaal, ei ole tarvis teda isegi väetada. Sellega võib talle lausa liiga teha: ajada liiga lahmakaks ja muuta seenhaiguste vastu õrnaks. Jah, nii nagu harilikku mändi, nii ohustavad mägimändi samuti okkavarisemistõbi ja punavöötaud. Okaspuuväetise andmine võiks kõne alla tulla vaid juhul, kui ta tõesti kasvab täitsa liivase pinna peal.

Kesk- ja Lõuna-Euroopa looduses kasvab mägimänd mitme variiteedina ja nende eriomaste tunnuste järgi on nad liigitatud alamliikideks. Aiandusmaailmas on tuntumad neist konksmänd, *Pinus mugo var rostrata* ehk sagedamini *Pinus uncinata*, lookjas mägimänd ehk *Pinus mugo var mugus* ja kääbus-mägimänd ehk *Pinus mugo var pumilio*. Neist esimene, konksmänd, kasvab ühetüvelise jassaka puukesena, mille rõhtsad oksad algavad juba peaaegu maapinnalt. Tal on ilus kooniline kuju nagu kuusekesel ja tema noored võrsed on veidike keerdu. Aianduses on tema madalakasvulised sordid väga populaarsed.

Lookjas mägimänd sirutab oma ilusaid kaarduvaid oksa välja juba hoopis laiemalt ning tal ei ole konkreetset latva. Looduses võib ta kasvada isegi kuni neli meetrit kõrgeks, aga tema kultuurisordid on mõistagi palju madalamad. Mäestike kõrgemalt tippudelt pärit kääbus-mägimänd on, nii nagu nimigi ütleb, juba sootuks kääbus, kuid see-eest väga tihe ja kena. Ka täisealisena ei küüni tema kõrgus üle meetri, ei looduses ega veel vähem sortide puhul.

Mägimändide sortidest on meie silmale ehk kõige harjunumad tavapärase, kuni kahemeetrise kõrguse ja rohelise kasukaga üsna laiaks kasvavad sordid, näiteks „Gnom” või „Krakus”. Umbes

sama kõrged, kuid ootamatult saleda kujuga on „Green Column” ja „Andrzej”. Sort „Robusta” on aga täiesti ootamatult ühetüveline ning näeb välja nagu igaveses lapseas harilik mänd: ta kasvab kõigest kuni kolmemeetriseks.

Kollaseokkalisi sorte on mägimännil palju, enamik neist kääbikud. Kuid enam-vähem harjunud mägimänni kasvu suudavad umbes 20 aastaga jõuda sordid: „Zundert”, „Dezember Gold” ja „Winter Gold” ning ka kirjuokkaline „Pál Maléter”, mille roheliste okaste tipuosa on kreemikas-kollane. Kuni meedikõrguseks võivad ajapikku kasvada sordid „Sunshine”, „Carsten” ehk sünonüümiga „Carsten’s Wintergold”, „Golden Glow”, „Lemon” ja kuulus „Ophir”. Nagu hariliku männi kollaseokkalised sordidki, on ka mägimännid külmalt aastaajal kollasemad, soojal ajal rohekamad, kuid hulk sorte siiski hoiab oma kollast värvi äratuntavalt läbi terve suve, näiteks juba nimetatud „Ophir”, kes minugi keldrimäel kasvab. Talvisel peenral on aga kõigi nende kollased mütsakad igati silmatorkav ja rõomustav vaatepilt. Neilgi mõjutab kollase värvi intensiivsust pinnase viljakus: lahjemas mullas kasvades suudavad nad olla palju kollasemad kui rammusas aiamaal. Nad vajavad ka väga päikesepaistelist kohta aias.

Kõige suurem osa mägimändide rohelise okastikuga sorte on kääbused. Ja neid sorte on meeltult palju. Osa suudab kümne aastaga küündida isegi 80 cm-ni, osa aga kasvab selle ajaga vaid mõnikümmend sentimeetrit. Need miniatuurid vajavad väljapaistmiseks kohta kiviktaimlas, läbi mõeldud haljastusega nõlval või multšitud istutuslale. Lillepeenras võiksid nad jääda juba püsilillede varju ja mistahes vari mändidele mõistagi ei meeldi, jäävad ruttu rääbakaks. Murusse istutatuna aga oleks nad oma üliaeglast kasvatempo tõttu palju aastaid täiesti silmapaistmatud ja pealegi pidevas niiduki- või trimmeriohus.

Minul kasvab keldrimäel sellistest rohelistest ilus tihe „Grüne Kugel”, kes on üsna jõudsa kasvuga: kümne aastaga on ta saavutanud umbes 70 cm kõrgust, aga ma olen teda juba mitu aastat ülevalt ka kärpinud. Tihe ja kerakujuline on ta aga tõesti. Temast märksa tagasihoidlikumat tempot näitab „Humpty”, auhindu saanud sort, millel on ebatavaliselt lühikesed okkad. Kiviktaimlas on mul paar aastat juba pisike „Pyggelme”, mis paistab silma hõredapoolse bonsalliliku võraga, praegu on ta mul kõigest umbes 30 cm kõrgel. Omapärane ja kaunis on veel 2017. aastal istutatud „Rositech”, mille kasukas on küll roheline, aga ta noorte võrsete okkad on suve esimesel poolel kollast värvi ja see näebki välja nii, nagu oleks võrsete tippudes puhkenud kollased roosid. Kasvukuju on tal lookleva mägimänni oma, laialivajav ja vaasikujuline.

Paljukiidetud roheliste okastega sordid, millega mul isiklikku kogemust ei ole, on samasugused kääbuskasvulised „Jakobsen”, „Mops”, „Mini-Mops”, „Picobello” ja lühikese okastega „Sherwood Compact”. Väga omapärane tundub olevat USA sort „Michelle”, mis sõna otseses mõttes on kääbuste kääbus, kasvab maoli vastu maad, kõrgust on tal vaid mõnikümmend sentimeetrit ja ta näeb välja nagu liiga pikaks kasvanud krussis muru.

Kääbuskasvulisi mägimände müüakse palju ka tüvele poogitud kujul. Siis on selline väikevorm istutuslale paremini vaadeldav ja tema kasvukuju eripärad pääsevad paremini mõjule. See näeb siis kasvades välja nagu imepisike ühe tüve ja kahara võraga puukene.

Nii nagu hariliku männi sordid, on ka mägimändide sortide istikud suhteliselt kallid, sest neid kõiki paljundatakse pookimisega ja nende aeglase kasvutempo tõttu võtab mitu-mitu aastat aega, enne kui väike istik müügikõlblikku suurusse sirgub. Hinnatundliku tarbijana olengi oma männikeste istikud ostnud Lätist, kus need kunagi olid päris palju odavamad, aga nüüd pole hinnavahe enam nii suur. Igatahes mina ei saa ilma mägimändideta kuidagi.

Eesti Raamatu Aasta

2025

Lehm Ljudmilla lastekas

Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

ÄRA KARU ÄRATA

KUI PÄIKE ILMA SÄRATAB
JA SINA METSAS KÕNNID,
SIIS ÄRA KARU ÄRATA!
MUIDU PÄRAST TÖNNID!
SEST KARU UNEST AETUNA
ON NUTUNE JA PAHUR
JA KURJAST MEELEST LAETUNA
VÕIB KÄITUDA KUI KAHUR.
SIIS JOOKSU PANEKS IGAMEES
JA SUURE RAGINAGA
PÕGENEKS SEALT ELU EEST,
KUI KARU AJAB TAGA.
SEEPÄRAST SAMMU TASA SEA
JA ÄRA MARUTA.
ON KEVADITI METSAS HEA
KURJA KARUTA.



LASTESUDOKU

	2			6	
		1	5		
5					4
6					5
		6	2		
	5			4	

KAKURO

	16	35	14			11	4	10
24				17		7		
23					10			
	35						34	16
16			30	27				
29					13	7	16	
	17	29						3
24		16		23				
23					7			

TUBAKATOODE	UHTMINE	MUUSIKA (KÕNEK.)	EUROOPA NÕUKOGU	RATSA-VARUSTUSE OSA	SOOME KIRJANIK	KIVINE, TÄIMKATTE-TA ALA	KILO-	USA OSARIK	ULTRAHELI	MERI	LINN MUSTA MERE ÄÄRES	EESTI AUTO-SPORTLANE	KEERITS-JAS	TSENTNER	NUTULAUL	ILMAKAAR								
EESTI HELILOOJA						KIHT																		
INIMKEHA KATE							TOORIUM			NAPSATES														
SOL-BEMOLL				KOHALE-TOIMETAJA					HAUG						KROON									
B NAABER		"ENSV" TEGELANE			RAJATUD PUHKKEPAIK										RÖNTGEN									
		RASKUS		TRAALER	KOSMEETI-KAMARK										PISUT									
RIIGIKOGU			MEHENIMII					... LEMBER				NAISENIMI												
			... SEPPEL					SAJAND				VALDKOND					EUROOPA RINGHÄÄ-LINGUTE LIIT	AJUTINE	VEDEL PORI, LÖGA	VEMMAL	LOGELEMA	ESITLUS-VAHEND	H NAABER	
ASI SEPIKOJAS						KÜLMA SÜDAMEGA				PAPAGOI						MITTE KUNAGI								
USA TELESARI						AUDIO-VIDEO-				KERA-KUJULINE						TUULE-								
EUROOPA LIIT			VEESÖIDUK				SINU			DEGENE-REERUNU								MASSIÜHIK						
			ERBIUM				ROOTSI ISO-KOOD			TERASSEIB,-PLAAT								VILTU, KIIVAS						
EHK		ITAALIA SAAR				SEE TÄHENDAB			PAPÜÜRUS-LAEV			... EPLIK					UKRAINA ISO-KOOD			VÄLJA-SURNUD LIND				
		... RÄMMELD				NALJA-HAMMAS			HEELIUM			EESTI GRAAFIK					TÕUKE-LEEVENDI			MÜRGINE				
TSUNFTI VÕI GILDI PÕHIKIRI					PÕHILINE OSA Tervikust	TIHE						JUST TEMA						ÕPPEAASTA				AAR		
												INGLISE K EESSÕNA						SARVEDETA				OSA SAAMAS		
ASESÕNA			TELESAADE				SELLEL			ALEVIK HARJUMAAL					ISELOOMU-LIK					SIDESÕNA				
			VAHETULT ENNE				PÄRILIKKUS-INFO KANDJA			USA KIRJANIK					HURTSIK					ENERGIA-SALVESTI				
KOKETNE				G. VERDI OOPER					EESTI END. TEATRIMEES (IN+NIMI)								OPTIKARIIS-TA SILMA-POOLNE OSA							
				UUS TESTAMENT					ALATES								GALLIUM							
"ÕNNE 13" TEGELANE				RIIK AAFRIKAS						OSMIUM			... ISOTAMMI							KREEKA SAAR				
				ATO-						NORD			...-POST							KELVIN				
KAHE-KÜLGNE, KAHE-POOLNE												LÄBI-MÖTLEMA-TULT												



16. märts



00:30 Hommik Anuga **01:45** Elu võimalikkusest maal **02:15** Elu võimalikkusest maal **02:44** ERR. ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Televisioon **09:10** Televisioon **11:30** Prillitoos **12:30** Ema **14:05** Eva Longoria: Mehhi kot avastades **14:45** Saatevigid **14:55** Grantchester **15:40** Südameasi **16:30** Önne 13 **17:00** Aktuaalne kaamera **17:05** Pulss **17:25** La Promesa **18:30** Aktuaalne kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Terve vaim **20:30** Osoon **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Sport **21:40** Välisilm **22:10** Giorgia Meloni kajakate klann **23:00** Surm paradiis **23:55** Ringvaade



00:15 Elizabeth: Kuninganna sünd **01:15** Brokenwoodi mõrvad **03:05** Nüüd sa näed mind **05:20** Postimees.ee **06:00** Reporter+ **06:30** Telehommik **09:10** Silmast silma **09:40** Telehommik **12:30** Minu emps on kõvem kokk kui sinu ema **13:30** Nutikas Eesti **14:00** Täistunni lood **14:15** Mõrvad mägedes **15:15** Mägi päästjad **16:15** Proua Fazilet ja tema tütreid **17:15** Kellele kuulub su süda? **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Kuuuurija **21:30** Silmast silma **22:00** Öhtul **23:00** Pöörased üheksakümnenad **23:30** Alo



00:05 Seaduse nimel **01:00** Midsomeri mõrvad **03:05** Papad Mammad **04:20** TV3 uudised **04:45** Surmasuust pääsenud **05:30** Läbi suve Taaviga **06:05** Kaks kanget Argentiinas **07:05** TV3 uudised **07:30** Sotid selgeks! **08:00** Võimalik vaid TikTakis **08:30** Rooside sõda – tähtede eri **09:05** Märgatud Eestis **10:00** Parem kui **11:00** Läbi suve Taaviga **11:30** Üle ja ümber: Autoga Kolumbias **12:30** Suletud uste taga **13:30** Suletud uste taga **14:30** Rosamunde Pilcher: Kus armastus algas **16:30** Kirgedes torm **17:30** Kättemaksukontor **18:30** Kaks kanget Jaapanis **19:00** TV3 uudised **19:55** Rooside sõda **20:30** Märgatud Eestis **21:30** Roaldiga haiglas **22:30** Salatoimikud



01:50 Ajavaod. Ärimehed **02:20** Sherwood **02:24** ERR. ee uudised **07:00** Angelo reeglid **07:10** Pisid **07:20** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:45** Pörsas Peppa **07:50** Karu Karla **07:55** Ella, Oskar ja Huu. Mängime perekonda **08:20** Hei, Kutsa! **08:30** Ernest ja Celestine **08:40** Luka lustisõidurong **08:50** Lammas Shaun **09:00** Ringvaade **10:00** Töörööbikud **10:30** Puit arhitektuuris **11:00** Solsidan **11:20** Solsidan **11:45** Ilvese lugu **12:35** Hollywoodi gala **14:00** Ukraina stuudio **14:20** Võimalus elada vabas Eestis **14:25** Pildipüüdjad **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Ernest ja Celestine **16:10** Stella ja Sam **16:20** Oodo **16:30** Kõlakoguja **16:35** Ella, Oskar ja Huu **16:45** Ruudu ja Tupsu **16:50** Pips ja Popi **17:00** Peeter Pikk-kõrv **17:10** Hei, turbod **17:20** Pörsas Peppa **17:30** Doktor Panda **17:35** Hiir Hops **17:45** Hiir Hops **17:50** Lammas Shaun **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Lemmikbändi kogumik. Buratino ja sõbrad **18:15** Suuruurijad **18:45** Töörööbikud **19:15** Kultuuriuudised **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Puit arhitektuuris **20:00** Moodsa aja geniaalsed alustalad **20:50** Toiduteadlik **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Plekktrumm **22:45** Pühapäevalõuna **23:05** Räägi temaga

17. märts



00:55 Grantchester **01:40** Südameasi **02:30** Hajameelselt abielus **02:54** ERR. ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Terevisioon **09:05** Televisioon **11:30** Maahommik **12:15** Osoon **12:45** Tervise radadel **13:35** Pulss **14:00** La Promesa **15:00** Grantchester **15:45** Südameasi **16:30** Önne 13 **17:00** Aktuaalne kaamera **17:05** Pulss **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Impulss **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Sport **21:40** Esimene stuudio **22:05** Rápáne neljas võim **22:55** Plekktrumm **23:40** Ringvaade



00:00 Kurjuse kannul **00:55** Öhtul! **01:45** Nukumaja **02:40** Kuuuurija **03:30** Kurjuse kannul **04:20** Postimees.ee **04:25** Kodus ja võõrsil **04:50** Kellele kuulub su süda? **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:10** 15 küsimust **09:40** Telehommik **12:30** Kuuuurija **13:30** Nutikas Eesti **14:00** Täistunni lood **14:15** Mõrvad mägedes **15:15** Mägi päästjad **16:15** Proua Fazilet ja tema tütreid **17:15** Kellele kuulub su süda? **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Täistund **21:30** Öhtul! **22:30** Krimi **23:00** Roaldi retked



01:00 Kutsuge McCall **01:55** Märgatud Eestis **02:50** Roaldiga haiglas **03:50** TV3 uudised **04:40** Kättemaksukontor **05:30** Läbi suve Taaviga **06:05** Üle ja ümber Pürenee poolsaare **07:05** TV3 uudised **08:00** Võimalik vaid TikTakis **08:30** Rooside sõda **09:05** Märgatud Eestis **10:00** Roaldiga haiglas **11:00** Läbi suve Taaviga **11:30** Üle ja ümber: Autoga Kolumbias **12:30** Suletud uste taga **13:30** Suletud uste taga **14:30** Rosamunde Pilcher: Armastuse silmadega **16:30** Kirgedes torm **17:30** Kättemaksukontor **18:30** Kaks kanget Jaapanis **19:00** TV3 uudised **19:55** Rooside sõda **20:30** Laser **21:30** Sotid selgeks! **22:00** Võimalik vaid TikTakis **22:30** Vääritu sõjapidamise ministeerium



00:55 Päeva püük **01:20** Solsidan **01:45** Solsidan **02:05** Unistuste maja **02:58** ERR. ee uudised **07:00** Hei, turbod **07:10** Pips ja Popi **07:15** Pörsas Peppa **07:25** Doktor Panda **07:30** Hiir Hops **07:40** Hiir Hops **07:45** Oodo **07:55** Luise ja Oliver **08:05** Ernest ja Celestine **08:15** Suuruurijad **08:45** Stella ja Sam **09:00** Ringvaade **10:00** Töörööbikud **10:30** Puit arhitektuuris **11:00** Solsidan **11:20** Solsidan **11:45** Kullaketrajad **13:00** Reisile minuga. Müstiline linn **Ubud 13:25** R2 minilaiv **14:00** Välisilm **14:25** Jack Nicholson. Hollywoodi kuratlik naeratus **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Ernest ja Celestine **16:10** Stella ja Sam **16:25** Anna ja sõbrad **16:30** Kauboihamster Villi **16:45** Lammas Shaun **16:50** Pips ja Popi **17:00** Peeter Pikk-kõrv **17:10** Hei, turbod **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Röövlitütar Ronja **17:55** Floor paneb reeglid paika! **18:05** Tom Gatesi äge maailm **18:15** Mystery Lane'i põnevad juhtumid **18:40** Aktuaalne kaamera **18:50** Korvpalli naiste EM valikmäng **21:10** Juurdlood toimetab Lucy Worsley **22:00** Kirjandusministri juures **22:30** Kim Novak. Vertiigo **23:45** Üks ilus hommik

18. märts



00:40 Grantchester **01:30** Südameasi **02:15** Hajameelselt abielus **02:40** ERR. ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Terevisioon **09:10** Televisioon **11:30** Eesti mäng **12:15** Önne 13 **12:45** Maahommiku lood **13:00** Rápáne neljas võim **13:50** La Promesa **14:55** Grantchester **15:40** Südameasi **16:30** Önne 13 **17:00** Aktuaalne kaamera **17:05** Pulss **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Eesti imelised aastaajad **20:05** Pealtnägija **20:55** Kultuuri kodu **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Sport **21:40** Esimene stuudio **22:05** Pühho **22:50** Muinsuskaitseameti aastaauhiinad **23:45** Ringvaade



00:00 Vale jälgedel **00:55** Öhtul! **01:45** Nukumaja **02:40** Vale jälgedel **03:30** Krimi **04:00** Postimees.ee **04:25** Kodus ja võõrsil **04:50** Kellele kuulub su süda? **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:10** 15 küsimust **09:40** Telehommik **12:30** Täistund **13:30** Nutikas Eesti **14:00** Täistunni lood **14:15** Mõrvad mägedes **15:15** Mägi päästjad **16:15** Proua Fazilet ja tema tütreid **17:15** Kellele kuulub su süda? **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Mis teil siin head on? **21:30** Öhtul! **22:30** Eestlased Tokyos **23:00** Sassis



01:00 Alaska uudised **01:55** Laser **02:50** Sotid selgeks! **03:20** Kaks kanget Jaapanis **03:50** TV3 uudised **04:40** Kättemaksukontor **05:30** Läbi suve Taaviga **06:05** Roaldiga haiglas **07:05** TV3 uudised **08:00** Võimalik vaid TikTakis **08:30** Rooside sõda **09:05** Märgatud Eestis **10:00** Laser **11:00** Läbi suve Taaviga **11:30** Üle ja ümber: Autoga Kolumbias **12:30** Suletud uste taga **13:30** Suletud uste taga **14:30** Rosamunde Pilcher: Varastatud suvi **16:30** Kirgedes torm **17:30** Kättemaksukontor **18:30** Kaks kanget Jaapanis **19:00** TV3 uudised **19:55** Rooside sõda **20:30** Parim versioon endast **21:30** Mida Mallukat? **22:10** Surmasuust pääsenud **23:10** Bellinghauseniiga Arktikas



01:35 Solsidan **01:55** Solsidan **02:20** Unistuste maja **03:11** ERR. ee uudised **07:00** Hei, turbod **07:10** Peeter Pikk-kõrv **07:20** Pips ja Popi **07:30** Röövlitütar Ronja **07:55** Floor paneb reeglid paika! **08:05** Kauboihamster Villi **08:15** Tom Gatesi äge maailm **08:30** Anna ja sõbrad **08:40** Ruudu ja Tupsu **08:45** Pörsas Peppa **08:50** Stella ja Sam **09:00** Ringvaade **10:00** Töörööbikud **10:30** Puit arhitektuuris **11:00** Solsidan **11:20** Solsidan **11:45** Vana aja asjad. Kauplemine ja teenindamine **12:00** Riigikogu infotund **14:00** Esimene stuudio **14:25** Charles R. teel troonile **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Ernest ja Celestine **16:10** Stella ja Sam **16:20** Anna ja sõbrad **16:30** Kauboihamster Villi **16:40** Edmond ja Lucy **16:45** Hei, Kutsa! **16:55** Röömutirts **17:00** Pisid **17:10** Angelo reeglid **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lammas Shaun **18:00** Floor paneb reeglid paika! **18:10** Tom Gatesi äge maailm **18:20** Mystery Lane'i põnevad juhtumid **18:45** Töörööbikud **19:15** Kultuuriuudised **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Puit arhitektuuris **20:00** Jäine planeet II **20:50** Osooni lood. Romet Vaino rändab rabas talvest kevadesse **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** MEIE BINGO! **22:15** Soovide puu **23:45** Kirjandusministri juures

19. märts



00:50 Grantchester **01:40** Südameasi **02:25** Hajameelselt abielus **02:50** ERR. ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Terevisioon **09:10** Televisioon **11:30** Hommik Anuga **12:45** Maahommiku lood. Leesi küla pood **13:10** Pulss **13:35** Pulss **14:00** La Promesa **14:55** Grantchester **15:45** Südameasi **16:30** Önne 13 **17:00** Aktuaalne kaamera **17:05** Pulss **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** OP **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Sport **21:40** Esimene stuudio **22:05** Öhinapõhised Nicaraguas **22:35** Eva Longoria: Mehhi kot avastades **23:15** Pealtnägija



00:00 Tõde Harry Queberti juhtumi kohta **01:00** Öhtul! **01:50** Nukumaja: Kadunud naine **02:45** Tõde Harry Queberti juhtumi kohta **03:40** Postimees. ee **04:25** Kodus ja võõrsil **04:50** Kellele kuulub su süda? **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:10** 15 küsimust **09:40** Telehommik **12:30** Mis teil siin head on? **13:30** Nutikas Eesti **14:00** Täistunni lood **14:15** Mõrvad mägedes **15:15** Mägi päästjad **16:15** Proua Fazilet ja tema tütreid **17:15** Kellele kuulub su süda? **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Kolm ja pool naist karavanis **21:30** Öhtul! **22:30** Alo **23:00** Kelle suu suitseb?



00:10 Wander **01:55** Parim versioon endast **02:50** Mida Mallukat!? **03:15** Kaks kanget Jaapanis **03:50** TV3 uudised **04:40** Kättemaksukontor **05:30** Läbi suve Taaviga **06:05** Laser **07:05** TV3 uudised **08:00** Võimalik vaid TikTakis **08:30** Rooside sõda **09:05** Märgatud Eestis **10:00** Üle ja ümber Pürenee poolsaare **11:00** Läbi suve Taaviga **11:30** Üle ja ümber: Autoga Kolumbias **12:30** Suletud uste taga **13:30** Suletud uste taga **14:30** Rosamunde Pilcher: Eluõis **16:30** Kirgedes torm **17:30** Kättemaksukontor **18:30** Kaks kanget Jaapanis **19:00** TV3 uudised **19:55** Rooside sõda **20:30** Kaks kanget Argentiinas **21:30** Alo **22:00** Luurespetsid



00:15 Pühapäevalõuna **00:35** Solsidan **01:00** Solsidan **01:20** MEIE BINGO! **02:05** Unistuste maja **02:57** ERR. ee uudised **07:00** Angelo reeglid **07:10** Peeter Pikk-kõrv **07:20** Floor paneb reeglid paika! **07:35** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:55** Kauboihamster Villi **08:10** Tom Gatesi äge maailm **08:20** Pörsas Peppa **08:25** Röömutirts **08:30** Hei, Kutsa! **08:40** Anna ja sõbrad **08:45** Pisid **09:00** Ringvaade **10:00** TV 10 olümpiastarti **10:30** Puit arhitektuuris **11:00** Solsidan **11:20** Solsidan **11:45** Legend **12:00** Rahvakunstnikud **12:50** Impulss **13:50** Esimene stuudio **14:10** Kim Novak. Vertiigo **15:30** Piip ja Tuut kõõgis **15:50** Lenna talu **16:00** Ernest ja Celestine **16:10** Luka lustisõidurong **16:20** Sam ja Julia **16:30** Kauboihamster Villi **16:40** Väike täitsa suur poiss **16:45** Hei, Kutsa! **16:50** Pörsas Peppa **17:00** Laskesuusatamise MK-etapp **18:40** 100 spordihetke **18:45** TV 10 olümpiastarti **19:15** Kultuuriuudised **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Puit arhitektuuris **20:00** Elu allpool nulli **20:45** Osooni lood. Randel Kreitsbergiga kevadisel Võhandul **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Madam Clicquot **23:30** Plekktrumm

20. märts



00:05 Ringvaade **01:05** Grantchester **01:55** Südameasi **02:40** Hajameelselt abielus **03:06** ERR. ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Terevisioon **09:10** Terevisioon **11:00** Sisekergejõustiku MM Torunis **15:00** Maahommiku lood. Hobutaltsutaja Tauri **15:15** Pulss **15:40** Südameasi **16:30** Önne 13 **17:00** Aktuaalne kaamera **17:05** Pulss **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Lühike õppetuse Eesti kultuurist **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Sport **21:40** Ellis **23:15** Meie hõimlased **23:45** Ringvaade



00:00 Meie aasta Indias. Sõda ja rahu **00:55** Öhtul! **01:45** Nukumaja: Kadunud naine **02:40** Mis teil siin head on? **03:35** Eestlased Tokyos **04:05** Postimees.ee **04:25** Kodus ja võõrsil **04:50** Kellele kuulub su süda? **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:10** 15 küsimust **09:40** Telehommik **12:30** Kolm ja pool naist karavanis **13:30** Nutikas Eesti **14:00** Täistunni lood **14:15** Mõrvad mägedes **15:15** Mägi päästjad **16:15** Proua Fazilet ja tema tütreid **17:15** Kellele kuulub su süda? **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** Kelle suu suitseb? **21:00** Öhtul! sõpradega **22:30** Köök **23:00** Pahad poisid



00:15 Surmasuust pääsenud **01:10** Kaks kanget Argentiinas **02:05** Alo **02:35** Suletud uste taga **03:25** Kaks kanget Jaapanis **03:50** TV3 uudised **04:40** Kättemaksukontor **05:30** Läbi suve Taaviga **06:05** Parim versioon endast **07:05** TV3 uudised **08:00** Võimalik vaid TikTakis **08:30** Rooside sõda **09:05** Märgatud Eestis **10:00** Kaks kanget Argentiinas **11:00** Läbi suve Taaviga **11:30** Üle ja ümber: Autoga Kolumbias **12:30** Suletud uste taga **13:30** Suletud uste taga **14:30** Rosamunde Pilcher: Suled tuules **16:30** Kirgedes torm **17:30** Kättemaksukontor **18:30** Kaks kanget Jaapanis **19:00** TV3 uudised **19:55** Rooside sõda – tähtede eri **20:30** Üle ja ümber Pürenee poolsaare **21:30** 007: Kuldsilm



00:10 Päeva püük **00:40** Solsidan **01:00** Solsidan **01:25** Vahemeri **02:15** Sherwood **02:21** ERR. ee uudised **07:00** Pörsas Peppa **07:05** Ella, Oskar ja Huu. Kingijaht **07:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:50** Kauboihamster Villi **08:05** Sam ja Julia **08:10** Hei, Kutsa! **08:15** Lenna talu **08:25** Ernest ja Celestine **08:35** Ernest ja Celestine **08:50** Luka lustisõidurong **09:00** Ringvaade **10:00** Töörööbikud **10:30** R2 minilaiv **11:00** Moodsa aja geniaalsed alustalad **11:55** Juurdlood toimetab Lucy Worsley **12:45** Jäine planeet II **13:35** Esimene stuudio **14:00** Anima tsoon **14:20** Põrgu **14:40** Suur Tõll **14:55** Väärtus elutööle 2011. Rein Raamat **15:00** Veekandja **15:10** Vari. Tee **15:15** Rüblik **15:30** Veider Kamp **15:55** Sam ja Julia **16:00** Peeter Pikk-kõrv **16:25** Väike täitsa suur poiss **16:30** Pisid **16:40** Angelo reeglid **16:50** Pörsas Peppa **17:00** Laskesuusatamise MK-etapp **18:45** Kilplased **18:55** Aktuaalne kaamera **19:05** Sisekergejõustiku MM Torunis **22:30** Abikaasad

21. märts



00:45 Südameasi **01:35** Kodu **03:10** ERR. ee uudised **07:00** Osoon **07:30** Maailm ja mõnda **08:00** Metslased **08:30** Elu võimalikkusest maal **09:00** Terve vaim **09:30** Önne 13 **10:00** Maahommik **10:45** Psühho **11:30** Pealtnägija **12:20** Eesti lood **12:55**

JÄRJEJUTT

Kevadised veed

JAKOB MÄNDMETS

Kogu need päevad kurnasid mind nii, et läksin nagu aastate kaupa vanemaks. Olgugi et olin kaotanud lootused tema ilmutumise kohta, unustanud polnud ma teda siiski. Salahirmuga ootasid teadeti, et kuskilt on leitud ta inetuks muutunud laip.

Aga ka see röske ilm mõjus masendavalt.

Vana Hinti ei olnud kodus. Istusin pisut, aga üksindus rõhus mind nii, et ei suutnud püsida toas.

Ilma et oleksin olnud teadlik, astusin edasi ja nägin enese ees kõrget raudteetammi. Oli pime, mitte sügisene öö, aga hall, vesine, röske kevadine öö.

Astusin tammile.

Pisut eemal oli vall.

Nägin, et keegi valli peal kummardus; tõusis üles ja kadus seal-samas jälle valli taha. Mõtlesin olevat töömehed, keda panin õhtul vahti. Mis nad seal teevad? Kas vesi ähvardab valli? Kas nad kindlustavad seda? Tahtsin juba hüüda, kuid jätsin selle. Astusin tammilt maha ja läksin valli poole.

Nüüd nägin, ja veri kargas mulle pähe. Seal töötas mees kiiresti. Ta kaevas läbi valli. Vastu valli käivast lahveveest ei paistnud välja ühtki mätast ega kün-gast.

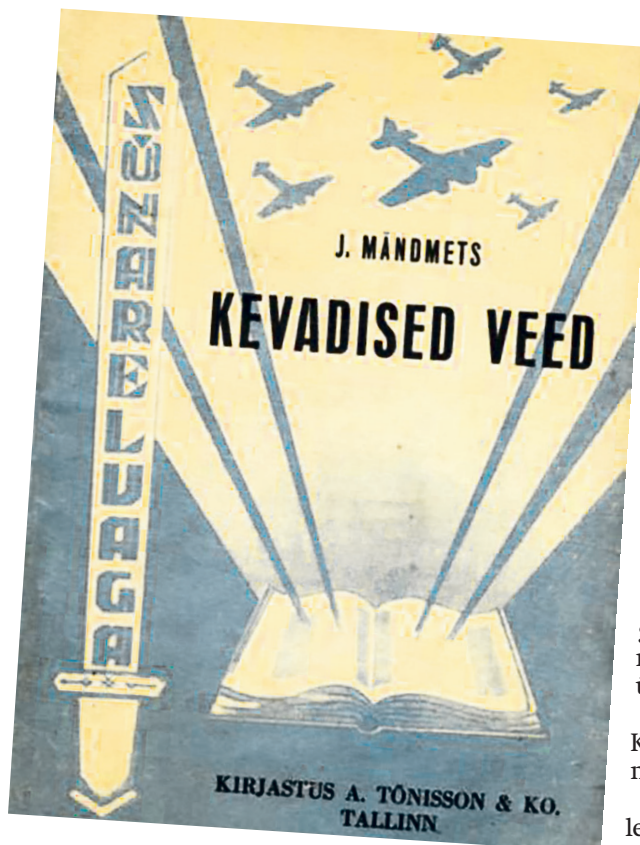
Piiritu viha paiskus mu hinge.

Ilma et oleksin pidanud pikemalt aru, hiilisin kurjategija juurde selja tagant. Ta oli nüivõrd tööohinas, et sugugi ei kuulnud mu samme. Juurde jõudes andsin talle selja tagant tugeva hoobi, nii et ta lendas otse vette. Kohe haarasin ta labida ja kistsendasin: „Kurjategija, ma löön su pea lõhki.”

Mõistagi, et otseti langemine tegi ta segaseks. Aga ta ajas enese ruttu püsti ja usun: ta oleks karanud mu kallale. Kuid ülestõstetud raske raudlabidas peletas temast selle mõtte.

„Aha sina! Tunnen sind! Nägin sind juba kord kuskil peol. Noh, selle teo eest pead juba vastust andma ja saama teenitud palga!”

Sel ööl kargas tuul päris lõunasse ja see pühkis lume nagu käega metsadest. Alaliselt seisis mehed vallil, sest soo muutus järveks ja lained laksusid vastu valli.



● Alaliselt seisis mehed vallil, sest soo muutus järveks ja lained laksusid vastu valli.

Katsusime rüsi purustada Oruoja, aga see polnud sugugi nii hõlpus.

Ühel hommikul viibisin ise töömeestega vallil.

Oli juba valge.

Enn astus mu juurde ja näitas käega Palupere laane poole:

„Näete, härra, mehed tulevad ja kannavad midagi vist õige rasket.”

„Ma näen selgesti – justkui inimene,” tähendas üks töömeestest.

„Inimene neh! Kes seda nüüd ei näe?”

Läksime meestele vastu. Nad kandsid jõuetut, vist minestuses olevat nais-terahvast. Ta riided olid kärise-nud, koos mudaga, ta juuksed segamini, vanunud tompudeks.

See oli Gerda.

„Meie päästisime Koimetsa hurtsikust. Tulime teed mööda, aga öösi oli vesi tõusnud, nii et uputas juba Viieristi saanu. Koimetsa vanamees kandis toast välja asju. „Meie võiksim sind pisut aidata,” tähendasime talle, „aga see on ometi tühi töö. Vesi alaneb pea, sest täna purustatakse Oruoja rüsi dünamiidiga.”

Vanamees vaatas vihaselt meie otsa. Sellepeale ütles ta: „Mis teil mind vaja aidata, minge aga oma teed! Saan läbi ilma teieta.”

Aga siis kuuldus meie kõrvu inimese hää, hoopis nõrk, jõuetu hää. See oli nagu appihüüd. Kuulatasime. Hüüd ei kordunud.

„Minge aga oma teed,” kõnles vanamees vihaselt. „Minul ei ole teie abi tarvis.”

„Aga mis hää see oli? See tuli saunast?”

„Teie omad kõrvad löövad pil-li,” irvitas vanamees.

Võib ju olla.

Aga jälle kordus nõrk hüüd. See tuli saunast. Ruttu läksime tuppa. Vesi oli põrandal.

Järgneb

SUDOKUD

1								2
9	4						7	1
			1	3	4			
			5	8	7			
	5	2					8	9
			2	6	9			
			3	7	1			
5	3						1	4
2								6

	5			1			2	
	1		3		7		6	
		7		2		4		
		9				8		
			1	9	6			
		2				6		
		6		4		1		
	8		9		1		7	
	9			5			8	

Kuhu Minna

● **KINO**
Haapsalu kultuurikeskuses:
„Vihurimäe” 14. märtsil kl 13, 18. märtsil kl 19.30.
„Hüppajad” 14. märts kl 11.

● **TEATER**
Haapsalu kultuurikeskus:
17. märtsil kl 19 esmaabilavastus „Kriis kriis, mis siis”, piletid 31.90/29.90 Piletilevis.
20. märtsil kl 19 suhtekomöödia „Läbikäidav magamistuba”, piletid 31.90 Piletilevis.

● **KONTSERT**
Haapsalu kultuurikeskuses:
18. märtsil kl 19 „Kaks suurt”, klaveril Piret Väinmaa. Piletid 5/10 Piletilevis.

● **MUUSEUMID**
Haapsalu linnuse muuseum
K-P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
K-P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
R-P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum
K-P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
R-P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum
(Sadama 32, Haapsalu)
T-L kl 10–16. Muul ajal ette-tellimisel, tel 5562 3993.
www.aiboland.ee.

Rõude muuseum
1. oktoober – 1. mai avatud
ettetellimisel
roudemuuseum@gmail.com
või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum
Aprillini on muuseum avatud
etteteatamisel.
lihulamuuseum@laaneranna.ee,
5333 8586.

● **NÄITUSED**
Keskraamatukogu (Posti 3)
trepigaleriis Kristiina Gjardmani
maalinäitus 30. aprillini.

Lasteraamatukogus
(Wiedemanni 11)
„Peegeldused. Hispaania ja Eesti il-lustraatorite muinasjutupildid”;
teisel korrusel „Eesti Kodud
Kadri Roosi piltidel”.

Haapsalu linnagaleriis (Posti 3):
K-P 12–18 grupinäitus „Elu tung”
29. märtsini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
majagaleriis May Aavasalu juubeli-näitus „Maskid ja profiilid”
28. märtsini. Majagalerii avatud
T-R 14–18, L 12–16.
Piiskopilinnuse poolsel nurgal:
16.–29.03 Haapsalu linna laste-aedade vabaõhunäitus – Uuemõisa
lasteaided ja Ridala lasteaided.
Avatud 24/7. Tasuta!

Lihula muuseumis
(Lihula mõis, Linnuse tee 1):
„Lihulas sündinud loodusteadlane
Wilhelm Konstantin Frommhold
Petersen” püsiekspositsioon.
T-L kell 10–17.

● **RAAMATUKOGUD**
Keskraamatukogu (Posti 3) ja
lasteasakond (Wiedemanni 11)
E-R 10–18, L 10–15, laenutuspunkt
(Kastani 7) T 14–17, R 11–14.

Uuemõisa raamatukogu
(Ehitajate tee 3, Uuemõisa)
T, N 10.30–13.30, 14–18.30,
L 10–15.

Asuküla raamatukogu
(Mägari küla) T–K 9.30–17.30,
N 10–16, R 9–15. Iga kuu 2. ja
4. laupäeval 9–15.

Ridala raamatukogu
(Kooli 1, Panga küla)
E–K 10–18, N 14–19, R 10–14.

www.lib.haapsalu.ee.



**Kas nägite või kuulsite
midagi huvitavat?**

Saatke vihje veebis
www.le.ee või meiliaadressil
info@le.ee.

**Armsad
lapsevanemad!**

Kui teie perre on
sündinud beebi ja
soovite tema
nime avaldada
Lääne Elus,
palume anda
meile sellest
teada:
le@le.ee.



Regionaalhaigla
Verekeskus

DOONORIPÄEV LIHULAS

27. märtsil kl 10.30–13.30
Lihula kultuurimajas
(Tallinna mnt 1A)

Hakka doonoriks,
kui oled terve,
puhanud ja söönud,
kehakaaluga üle 50 kg,
18–60aastane.

Broneeri aeg edoonor.ee
või tule ilma broneeringuta.

Võta kaasa isikut tõendav dokument!

verekeskus.ee f Doonorid ja Sõbrad

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:
Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetus 473 7111, info@le.ee
Kuulutused 473 7111, le@le.ee
Reklaam 473 7111, reklaam@le.ee
Kodulehekülg: www.le.ee

Peatoimetaja Alvar Õepa
Toimetajad Kaie Ilves, Malle-Liisa Raigla,
Andra Kima, Kaire Reiljan, Juhan Hepner
Keeletoimetaja Riina Tobias
Küljendaja-kujundaja Tiina Kelviste

Kliendihaldur Elina Lumeste
Reklaamitoimetaja Merelle Kallas

Väljaandja OÜ Lääne Elu; Posti 30, 90504
Haapsalu, tel 473 7111
Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Kojukandeprobleemid:
tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Auto-raadiod ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

PUIT

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Kask ja kuiv puu alates 65.-, transport 3–9 ruumi. Tel 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuud. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Müüa 3meetrist küttepuud: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Turba- ja puitbrikett, pelletid, kivisüsi, klotsid, kaminapuud. Kojuveedu tasuta. 506 8501.

Müüa Haapsalus kuiv 40 cm lehtpuu, küttepuu. Toores küttepuu, teeme tellija soovitud mõõdus. Tel 501 2407.

MÜÜA MÄRJAD KÜTTEPUUD. Sanglepp 30–50 cm. Transport kokkuleppel. 5888 3949.

TEENUS

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele.

Tel 5566 1168.
E-mail: info@developingehitus.ee.

LUMETÖRJE KATUSTELT. kpekatusespesu.ee. 5638 8994.

Teostame majade, abihoonete ja aedade ehitusi, tänavakivide paigaldust, võtmed kätte lahendused. Dekkan.ehitus@gmail.com. Tel 5632 7955.

Hauaääriste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Puurkaevude ja maaküttekaevude puurimine ning projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Katuse turvatoodete müük ja paigaldus. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, karg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus ja üldehitustööd nii sees kui ka väljas. Saabtehtud OÜ, 5454 0423.

Ohtlike puude raie, võsaloikude ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Fekaalivedu, septikute tühjendamine E-P, ka pühade ajal, kanalisatsiooni majaväliste ummistuste likvideerimine. Tel 515 7000.

Salvkaevude puhastamine, süvendamine, remont ja rõngaste vahetamine. Kaevumajade ehitus ja käsipumpade remont. 557 4792.

Õunapuude, hekkide lõikuse, suurte puude mahavõtmine. 5817 1670, Reio.

Kiviaedade ja -müüride ehitus ning taastamine. Telefon 5853 1717 www.maakiviehitus.ee.

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, leplikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

AUTOD

Ostan sõidukorras kaubiku, ka istemetega. Üv pole oluline. KIIRE! ilusvalgus@gmail.com, tel 5819 0200.

Lammutustööd, mööbli ja muude asjade äravedu, muud tööd. 5802 9660.

Nädalavahetusesti osteopaatiatundengi vastuvõtt. 5301 5568. kadrissofia.illing@gmail.com.

TÖÖPAKKUMINE

Taebla kool ootab oma kollektiivi alates 1.09.2026

- eriklassiõpetajad – koormus 0,57 ametikohta;
- inimeseõpetuse õpetajad – koormus 0,19 ametikohta;
- kehalise kasvatusõpetajad – koormus 0,71 ametikohta.

Ootame kandidaadilt:

- vastavust õpetaja kvalifikatsiooninõuetele;
- head koostööoskust ja positiivset suhtumist;
- soovi panustada õpilaste arengusse ja kooli üldarendamisse;

Pakume:

- toetavat ja sõbralikku töökeskkonda;
- võimalusi enesetäiendamiseks;
- paindlikku töökoormust vastavalt ametikohale.

Kandideerimiseks palume esitada:

- avaldus;
- CV;
- haridust tõendavate dokumentide koopiaid.

Dokumendid palume saata kool@taebla.edu.ee hiljemalt 10.04.2026.

Lisainfo: telefon 518 4056.

Toimetused kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Toimetused avatud E-R 8.00-16.30

Reklaamisoovid: reklaam@le.ee

Kuulutused, teated: le@le.ee

Üldinfo: info@le.ee

Vajad uut vihmaveerenni või katuselt lumetõkked puudu?

- Katuseredelik
- Lumetõkked
- Vihmaveerennide paigaldus
- Käiguteed ja platvormid



VIHMAVEERENNID.EE
Liitevabad rennid kuni 50m

+372 527 1059
info@vihmaveerennid.ee
www.vihmaveerennid.ee

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISI-ABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisibikeskus. weebly.com/

LVÜ

Läänemaa vähiühing on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle 20 aasta.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB EE621010220047448013.

Jälgi Lääne Elu ka Facebookis!

Juba üle 11 000 jälgijat





varjupaik.ee

LÄÄNEMAA LOOMADE VARJUPAIK

+372 523 8957
LAANEMAA@VARJUPAIK.EE

ANNETUSE SAAD TEHA, HELISTADES 900 7000. KÕNE HIND 5 €.



Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330



Tuul nii tasa puude ladvus liigub, linnud unelaulu laulavad...

Teatame sügava kurbusega, et lahkus kallis ema, vanaema, vanavanaema

MARET ENGMAN
11.3.1943–12.3.2026.

Ärasaاتمine toimub pereringis.

Marje, Urmas, Raul

Avaldame kaastunnet Marjele, Urmasel ja Raulile kalli ema

MARET ENGMANI
surma puhul.

Olof, Sirje, Sven, Lemmi

Üks tee on lõpuni käidud, üks süda on vaibunud...

Avaldame siirast kaastunnet abikaasale, pojale ja lähedastele

LEHTE PALLASE
lahkumise puhul.

Perekond Vaarpuu

Südamlik kaastunne Anneli Pihlametsale

ema
kaotuse puhul.

SA Läänemaa Haigla

Mälestame sõbralikku ja alati abivalmis

JAAN SUURT.
Kaastunne lähedastele.

Perekond Salm



Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea...

Kes teab, kui sügav on meri, kui pime on tormine öö, kui valus on nutetud pisar, kui lahku viib kallite tee...

Teatame kurbusega, et lahkus meie kallis

KATRIN REINS
1.7.1942–12.3.2026.

Ärasaاتمine 21. märtsil kell 14 matusebüroost Hingeviul, Kalmistu 3a, Haapsalu.

Avaldame sügavat kaastunnet Gina Suurküla kalli

ema
surma puhul.

Töökaaslased Haapsalu vanalinna lasteaedadest

Tunneme südamest kaasa Ginale ja Reinule lastega armsa ema ja vanaema

KATRIN REINSI
lahkumise puhul.

Peep, Aita ja Aidi perega



HINGEVIUL
MATUSEBÜROO

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 5800 7504)

BÜROO AVATUD KALMISTU TN 3A, HAAPSALU E-R 10–15

TEL 5850 3340, 5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Sügav kaastunne Ginale ema ja Triinule ja Martenile vanaema

KATRIN REINSI
kaotuse puhul.

Diana, Ülle ja Marju

Iga lahkumine on raske, iga teeselaاتمine kurb...

Kallid Gina ja Rein pere dega. Oleme teiega sel kurval hetkel, kui saadate oma ema ja vanaema

KATRIN REINSI
viimsele teele. Annelii lastega

TALLINNA KREMATORIUM

PAKUME KÕIKI MATUSETEENUSEID HAUA-, URNI- JA TUHASTAMISMATUSED MATUSE VORMISTAMISE VÕIMALUS INTERNETIS KORRALDAME MATUSEID ÜLE EESTI ÖÖPÄEVARINGNE TRANSPORT KAKS KABELIT

www.krematoorium.ee
telefon 623 8808 (24h)
Pärnamäe tee 36
Tallinn



Reakuulutus (iga avaldamine): rida 2,10 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa; töötisimiskulutus 3.- iga avaldamine. Püsikulutuse soovist kirjuta le@le.ee. Teated: rida 3,20 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa. Raam ja paks kiri paberlehes lisavad igaüks hinnale 5 eurot. Rubriik „Kuhu minna”: rida 1,70 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa. E-post le@le.ee. Leinakuulutus, tänu ja õnnitlus – väike 28.-, suur 54.- (eraisik); väike 34.-, suur 64.- (firma), suur matuse teade – 28.- (eraisik), 34.- (firma)



KAIRE REILAN

Haapsalu vanaproua teeb kaasa kõik e-etteütled

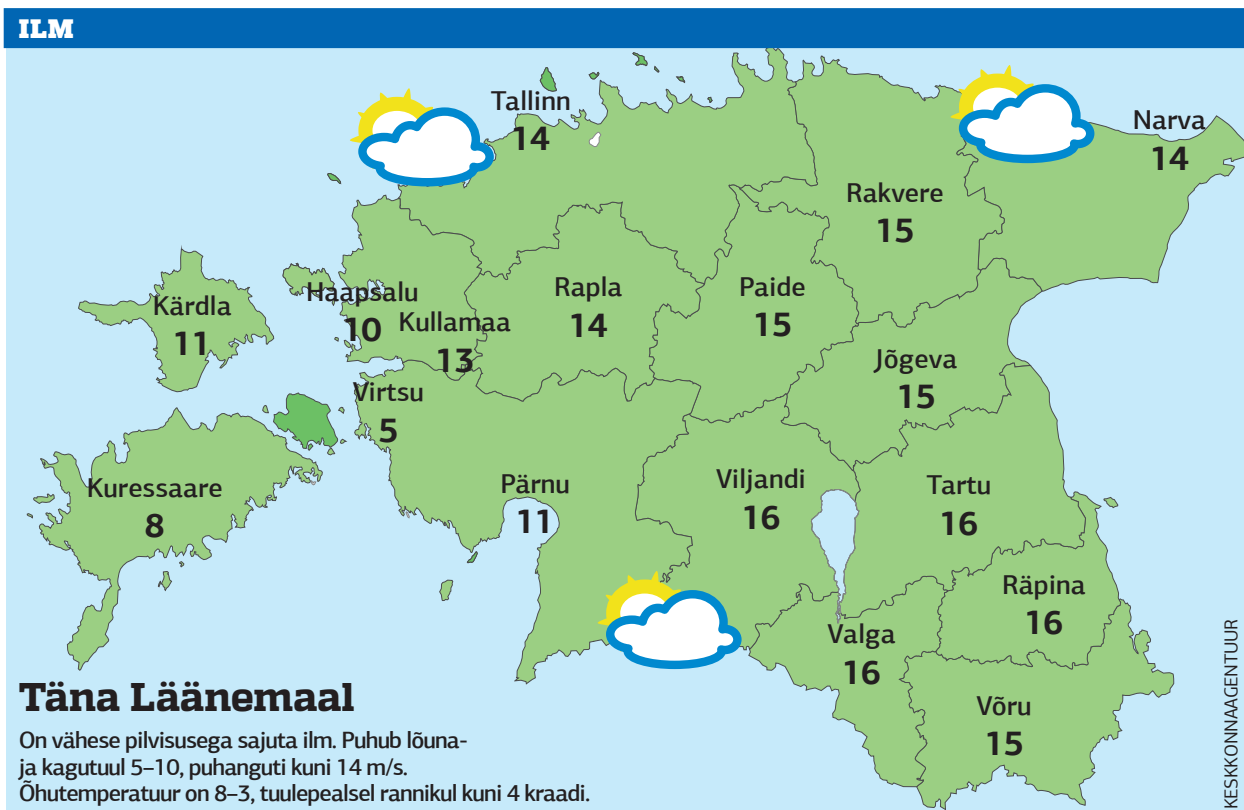
92aastane Ellen-Velaine Jaks on teinud kaasa kõik Vikerraadio e-etteütled. Eile istus ta taas tugitooli, klade põlvedel, ja alustas oma üheksateistkümnendat e-diktaati.

Hiljem Lääne Elu telefonile vastates ei hakanud ta küsimust ootamagi, vaid hõikas pikema jututa: „Kuulge, mul ei ole ühtegi viga! Kuulan siin parasjagu, raadios arutatakse, viimane lause on jäänud.”

Laitmatuks osutus seegi lause. Tagantjärele selgus, et üks viga lipsas siiski sisse, aga mitte oskamatusest – Jaks ei kuulnud õigesti ja „liigmodernse” asemel sai kirja „modernne”. „Mitte ei kuulnud, mis pagana asi see seal ees oli. Jätsin kirjutamata,” ütles ta.

Endise kooliõpetaja ja kirgliku lugejana ootab ta e-etteütlist igal aastal. „Jälle üks põnev asi, mis sai ära tehtud,” ütles ta. Seekordset etteütlist hindas Jaks üllatavalt kergeks. Selle tõestuseks luges ta ette mitme varasema aasta lauseid, sest kõik diktaadid on tal talle pandud.

KAIRE ILVES



Täna Läänemaal

On vähese pilvisusega sajuta ilm. Puhub lõuna- ja kagutuul 5–10, puhanguti kuni 14 m/s. Õhutemperatuur on 8–3, tuulepealsel rannikul kuni 4 kraadi.

Pühapäev

lõunatuul
5–10 (14) m/s

öö päev

1°...12°



Esmaspäev

lõunatuul
3–7 m/s

0°...8°



Teisipäev

lõunatuul
3–9 m/s

-2°...6°



Kolmapäev

lõunatuul
4–9 (12) m/s

0°...7°



KESKKONNAGENTSUR



VAATA KA
WWW.LE.EE

VAT TEATER

Andrus Kivirähki autorilavastus



Peeter Tammeaar

Indrek Taalmaa

VIIMANE ETENDUS!

16.04 kell 19
Haapsalu Kultuurikeskuses

Omaraha

Laenud inimeselt inimesele

www.omaraha.ee

info@omaraha.ee

Lugege meie finantsteenuse tingimusi ja pidage nõu asjatundjaga.

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

Puurvesi
PUURKAEVUD

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310



Lääne Elu

IDAMASE TANTSUTRUPPI IIRISEÕIED KEVADKONTSERT

IIRISEÕIED 20

11. aprillil algusega kell 16.00
Haapsalu Kultuurikeskuses

Piletid Fientast eelmüügist
10/12 EUR, kohapeal 15 EUR

Lisainfo: kairereinvee.com või
FB: Idamaine tantsutrupp Iiriseõied

Kontserdisari

SISEMAAILM

Kaks suurt

Klaveril

Piret Väinmaa

K 18.03 kell 19.00

Haapsalu Kultuurikeskuse rõdusaalis

Piletid hinnaga 10/5 € saadaval Piletilevis ning koha peal